

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

УДК 093:027.7 (477.83-25)

ДО ІСТОРІЇ ЗІБРАННЯ ІНКУНАБУЛ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Наталія ШВЕЦЬ

*Львівський національний університет імені Івана Франка, Наукова бібліотека,
вул. Драгоманова, 17, м. Львів, 79601, Україна, тел. (0322) 79-84-61*

У статті розглядаються формування колекції інкунабул у бібліотеці Львівського університету на тлі історичного розвитку бібліотеки. Акцентовуються події, які впливали на комплектування фондів, зокрема, колекцію інкунабул. Хронологічно охоплені події від появи окремих першодруків у Львівському єзуїтському колегіумі до теперішнього часу. Приділяється належна увага особистостям, що значною мірою вплинули на долю збірки, та наведено праці книгознавців, які досліджували колекцію інкунабул НБ ЛНУ.

Ключові слова: інкунабула, бібліотека, провенієнції, дублет, аукціон, бібліофіл, каталог.

Інкунабули, друки так званого колицького періоду книгодрукування (від перших гутенбергівських до 1.І.1501 р.), – предмет окремої галузі в історичному книгознавстві, витоки формування якої можна датувати від XVI ст., коли у Німеччині святкували ювілей винаходу Йоганна Гутенберга. На початку XX ст. ця галузь мала сформовані найважливіші проблеми та методи дослідження. Інкунабулознавство виробило понятійний апарат та методичку студій з історії книгодрукування в цілому¹. Тут найповнішого розвитку сягнули друкарські та архівні методи, що застосовують у наукових працях та розвідках про стародруки. Створення зведених національних каталогів та єдиного міжнародного зведеного каталога² видань XV ст. вказало

¹ Уже в 1930-х роках інкунабулознавство мало свою галузеву бібліографію. Товариство “Інкунабул” видало: Der Buchdruck des 15. Jahrhunderts: Eine bibliographische Übersicht / Hrgs. v. d. Wiegendruck-Gesellschaft. – Berlin: W.-G., 1929–1936. – XLIV, 327 S.

² Серед найважливіших, без апарату яких неможливо провадити інкунабулознавчі розвідки: *Hain L. Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur*: In 2 vol. – Stuttgart: J. G. Gotta; Paris: J. Renouard, 1826–1838;

Copinger W. A. Supplement to Hain's Repertorium Bibliographicum: In 2 ps. – London: Henry Sotheran and Co., 1895–1902;

Catalogue of Books printed in the XVth century now in the British Museum: In 10 p. – London: Order of the Trustees Sold at the British Museum and by Longmans a. o., 1908–1971;

Indice generale degli incunaboli delle biblioteche d'Italia / A cura del Centro Nazionale d'Informazioni Bibliografiche: In 6 vol. – Roma: La Libreria dello Stato, 1943–1981. – Vol. 1–3 / Compilato da T. M. Guarnaschelli, E. Valenziani; Vol. 4 / Compilato da E. Valenziani, E. Cerulli; Vol. 5 / Compilato da E. Valenziani, E. Cerulli, P. Veneziani; Vol. 6 / Compilato da E. Valenziani, P. Veneziani. (Ministero dell'educazione nazionale. Indici e cataloghi. N. S. 1);

історикам книги можливий шлях, як вивчати книги інших епох. Сьогодні інкунабулознавство, збагачене сучасними працями, не тільки не послабилось, але й – у зв'язку з потребами гуманітарних наук – зміцнілось. Особливо розширюються студії, які стосуються історії шрифтів і літератури XV ст., розглядаються першодруки у зв'язку з історією культури й науки цього століття³. Дослідження інкунабул багатоаспектні⁴ – вони охоплюють видавничу справу, форму книги, художнє оформлення – тобто, тісно пов'язані з бібліографією, палеографією, папірологією (філігранологією), мистецтвом інтролігаторства, мистецтвознавством та історичним бібліотекознавством (бібліофільством та історією бібліотек).

На теренах Галичини дослідження у цій галузі проводили відомі львівські та закордонні бібліолози. Результатом такої праці були, переважно, видання каталогів першодруків. Започаткував цей напрям всевітньовідомий шведський інкунабулознавець Ісаак Коліін, який під час експедиційної місії виявити інкунабули відвідував бібліотеки та архіви Галичини (1910 р.). Завдяки його допомозі (“dzięki Jego niespożytej energii i niezwykłej rutynie, zdołaliśmy w stosunkowo krótkim czasie przejrzeć wszystkie zbiory lwowskie i zarejestrować krótko wszystkie w nich zawarte druki XV wieku”⁵) з'явився перший у Львові, та на теренах України і Польщі (опублікований у 1912 р.), каталог першодруків, укладачем якого був Є. Барвінський. Наступною була публікація 1927 р. бібліографа з Варшави К. Пекарського з приводу стану Бібліотеки Львівського кафедрального костелу, в якій дослідник описав 17 інкунабул та полоніку (останню тільки вибірково)⁶. У 1932 р. з'явився каталог інкунабул Бібліотеки фундації Баворовських, укладач якого – директор бібліотек Львівського університету та фундації Баворовських – Р. Котуля⁷. До 1938 р. А. Єнджейовська та Р. Котуля підготували каталог інкунабул бібліотеки Львівського університету, набутих після 1912 р. (переважно, це були першодруки з бібліотеки графа Й. С. М. Козебродського). Через війну каталог не опу-

Inkunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur = Inkunabuly w bibliotekach polskich: Centralny katalog / Biblioteka Narodowa; Moder. Alodia Kawecka-Gryczowa; Compos. Maria Bohonos, Michael Spandowski, Elisa Szandorowska. – Vol. 1–2; Vol. [3]: Addenda et indices. – Wrocław; Warszawa; Kraków: Ossolineum, 1970–1993;

Gesamtkatalog der Wiegendrucke / Hrsg. von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. – Leipzig: Karl W. Hiersemann, 1925–1940. – Bd. 1–7; 8. – Lief. 1.; Idem / Hrsg. von Staatsbibliothek zu Berlin. Preussischer Kulturbesitz. – Stuttgart: Anton Hiersemann; Berlin: Akad. Verl.; New York: H.P. Kraus, 1972. – Bd. 8. – Lief. 1–5; Bd. 9. – Lief. 1–5; Bd. 10. – Lief. 1–5. – 1972–2000.

³ Напр., з численних робіт, виконаних на синтезі книгознавства, архівознавства, історії культури: Киселева Л. И. Западно-европейская книга XIV–XV вв. – Ленинград: Наука, Ленингр. отд., 1985. – 303 с.: ил.; Варбанец Н. В. Йоханн Гутенберг и начало книгопечатания в Европе. Опыт нового прочтения материала. – Москва: Книга, 1980. – 304 с.: ил.; Маркушевич А. И. Существование печатных и рукописных материалов в процессе развития науки // Рукописная и печатная книга. – Москва, 1975. – С. 51–68; Altmann U. Lesekreise zur Inkunabelzeit // Buch und Text im 15. Jahrhundert. Arbeitsgespräch in der Herzog-August-Bibliothek Wolfenbüttel vom 1–3. März 1978. – Hamburg, 1981. – S. 203–217; Koppitz H.-J. Fragen der Verbreitung von Handschriften und Frühdrucken im 15. Jahrhundert // Ibidem. – S. 179–188; Flasch K. Ideen und Medien. Oder: Gefört Gutenberg in die Geschichte der Philosophie // Gutenberg-Jahrbuch. – 2000. – S. 27–41.

⁴ Показовою тут є праця Дж. Ленхарт: Lenhart J.M. Pre-Reformation printed books. A Study in statistical and applied bibliography. – New York, 1935. Ленхарт підрахував видання за період 1445–1500 та 1501–1520 pp., виходячи з різних критеріїв – католицькі й некатоліцькі книги, видання різних друкарів, міст та країн, з огляду мови, їхньої тематики та ін. Він представив економічні, культурні, естетичні, суспільно-політичні та видавничі проблеми дореформаційної книги. В роботі є також елементи бібліографічної статистики (С. 184–188).

⁵ Barwiński E. Katalog inkunabulów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. – Lwów, 1912. – VIII, 25 s., 3 tabl. – S. III.

⁶ Piekarski K. Inkunabuly i Polonica XVI wieku w bibliotece Katedralnej we Lwowie // Silva rerum. – Kraków. 1927. – T. 3, № 5. – S. 69–72.

⁷ Kotula R. Katalog inkunabulów Biblioteki fundacji Wiktora hr. Baworowskiego we Lwowie. – Lwów: Min-wo WR i OP, 1932. – XII, [2], 38 s.

блікували, його коректурний варіант зберігається в НБ ЛНУ⁸. Український книгознавець і бібліограф Ф. П. Максименко у 1958 р. публікує ротапринтне видання каталога інкунабул бібліотеки Львівського університету, в додатках подаючи списки першодруків, які зберігаються в інших львівських установах⁹. Це була спроба укласти зведений каталог першодруків та окреслити повоєнний стан їхніх зібрань у Львові. Доповнення до каталога Ф. П. Максименка у 1967 р. зробила книгознавець з Вроцлава Е. Тріллер¹⁰, яка подала додатково описи 15-ти інкунабул, що зберігаються в Науковій бібліотеці АН України ім. В. Стефаника. В каталозі інкунабул ЛНБ ЛНУ 1974 р. Р. Луцик подав повний перелік інкунабул бібліотеки, які вдалось виявити на той час¹¹ – усього 37 назв у 39 примірниках.

Суміжні питання зі студій над львівськими збірками інкунабул досліджували Я. Птасьнік (історія краківських друкарень на основі архівних розвідок)¹², Ю. Скочек¹³ (зіставлення бібліотек Львова Ренесансової доби на основі дослідження інвентарів). Загальні питання інкунабулознавства розглядали Е. Ф. Куркова¹⁴, витоки національного книгодрукування – Е. Кон¹⁵, художнє оформлення книг – М. Гембарович¹⁶, О. Ф. Блюм (неопублікована доповідь)¹⁷; інтролігаторство – Р. Котуля¹⁸. Кириличні інкунабули досліджував Є. Л. Немировський¹⁹.

Темою нашого дослідження є огляд колекції інкунабул бібліотеки Львівського університету власне в бібліотекознавчому аспекті: виникнення, політика у формуванні, зміни її кількісного складу: піднесення і занепад.

⁸ *Jędrzejowska A., Kotula R.* Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. Przybytki z lat 1923–1938 = Каталог першодруків Бібліотеки Львівського державного університету ім. Івана Франка. Приріст за літа 1923–1938. – Lwów, 1939–1940. – 52 с.: іл. – Корект. варіант.

Зберігається в: Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І. Франка (далі – НБ ЛНУ), рук. 1511 III.

⁹ *Максименко Ф. П.* Першодруки (інкунабули) Наукової бібліотеки Львівського університету = Incunabula Bibliothecae Universitatis Leopoliensis: Каталог. – Львів: ЛДУ, 1958. – 32 с.: фот. – Ротапринт.

¹⁰ *Triller E.* O inkunabulach w zbiorach lwowskich // *Roczniki biblioteczne.* – 1967. – R. 11, z. 1–2. – S. 183–192.

¹¹ *Луцик Р.* Інкунабули Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН УРСР: Каталог. – Львів, 1974. – 30 с., 8 іл.

¹² *Ptaśnik J.* Cracovia artificum 1300–1500. – Kraków, 1917; *Ejusd.* Cracovia impressorum XV et XVI saeculorum. – Lwów: Ossolineum, 1922. – [8], 456 s. – (Monumenta Poloniae typographica XV et XVI saeculorum. – Vol. 1).

¹³ *Skoczek J.* Lwowskie inwentarze biblioteczne w epoce Renesansu = Inventaria librorum Leopoliensis Aetatis Renascentium litterarum. – Lwów: TN, 1939. – 485 s. – (Zabytki piśmiennictwa polskiego. – T. 9); *Його ж.* Бібліотеки львів'ян в XVI–XVII ст.: Доповідь // *Матеріали Наук. конф., присв. 500-річному ювілею книгодрукування.* – Львів, 25–26 жовт. 1940 р. – 24 арк. – Машинопис. НБ ЛНУ, рук. 1525 III.

¹⁴ *Куркова Є. Ф.* Гутенбергіана та визначніші інкунабули в львівських бібліотеках: Доповідь // Там само. – 16 с.

¹⁵ *Кон Е.* Єврейські інкунабули у Львові: Доповідь // Там само. – 18 с.

¹⁶ *Гембарович М.* Ілюміновані інкунабули у Львівській бібліотеці АН УРСР: Тези доповіді // Там само. – 2 с.

¹⁷ *Блюм О. Ф.* Характеристика та еволюція декорації італійських інкунабулів: Доповідь / Перекл. рос. Ф. П. Максименка // Там само. – 33 с.

¹⁸ *Kotula R.* Ein bisher unbekannter Richenbach-Einband aus der Sammlung der Universitätsbibliothek in Lwów (Polen) // *Archiv für Buchbinderei.* – 1939. – № 39. – S. 79–81, 156–157.

¹⁹ *Немировський Е. Л.* Описание изданий типографии Швайпольта Фиоля. – Москва: ГБЛ, 1979. – 51 с., 8 табл. (Описание старопечатных изданий кирилловского шрифта. – Вып. 1); *Nemirovskij E. L.* Gesamtkatalog der Frühdrucke in kyrillischer Schrift. – Baden-Baden: Valentin Koerner, 1996. – Bd. 1: Inkunabeln. – 298 s., 63 abb. – (Bibliotheca bibliographica Aureliana. – Vol. 140).

Нагадаємо, що бібліотека Львівського університету бере свій початок від книгозбірки Львівського єзуїтського колегіуму²⁰. Перші книги для майбутнього колегіуму почали збирати одночасно з заснуванням місії Товариства Ісуса у Львові. Це було обумовлено у правилах ордену – “*Institutum Societatis Iesu*” (Звід законів Інституту Товариства Ісуса),²¹ які включали папські булли, що затверджували закони, привілеї, конституції, декрети генеральних конгрегацій, “*Ratio studiorum*” (Шкільний устав),²² а також низку інших постанов. Правила щодо провінціала з’явилися за час четвертого генерала ордену Еверарда Меркуріяна (1573–1580 рр.), настанови для ректорів уперше були опубліковані під час правління генерала Якуба Лайнери (1558–1565 рр.) у формі інструкцій, доповнені при Меркуріяні, а в 70-х роках перероблені на звичайні правила; директиви для бібліотекарів були затверджені й прийняті як норма до виконання в 1599 р. Інститут Товариства зобов’язував виконувати всі положення Зводу. Відхилення від правил в окремих провінціях допускалися тільки щодо незначних доповнень або змін. Функціонувала бібліотека згідно з чіткими правилами в “*Institutum Societatis Iesu*” (ч. “Правила”).²³

Ідея створення у Львові єзуїтського колегіуму на зразок Віленської єзуїтської академії належала відомому архієпископові Львівському Янові Димитрові Соліковському (1539–1603 рр., від 1583 р. архієпископ Львівський). Саме він у 1584 р. запросив єзуїтів до Львова і надав їм притулок у власному палаці. Він же отримав і привіз у 1585 р. до Львова привілей від генерала ордену єзуїтів на відкриття колегіуму, відповідальність засновника взявши на себе.²⁴ Зобов’язання фундатора визначалися за “*Institutum Societatis Iesu*”²⁵. Орден ніколи не погоджувався на відкриття нової місії, доки не був впевнений у забезпеченні їй нормального життя й діяльності. Приписи щодо фундатора ставили немалі вимоги: крім основної фундації, він мав забезпечити залежно від кількості осіб нової місії помешкання, обладнання, костел, шкільний будинок, бібліотеку та город. Тому на момент відкриття чи то резиденції (навіть малої), чи то колегіуму (школи), мала бути принаймні маленька бібліотечка. Так, в заповіті Я. Д. Соліковського, датованому 1603 р., зазначено, що “теологічні книги з власної

²⁰ У 1590 р. офіційно резиденція відкрита у Львові. 1595 р. – привілей генерала ордену на відкриття навчального єзуїтського закладу у Львові. 1599 р. – конгрегація у Познані ухвалила побудову колегіуму у Львові. Тоді ж, у 1599 р. почали читати лекції моральної теології в резиденції єзуїтів. 1603 р., 1607 р. – королівські привілеї на виділення місця під будівництво колегіуму у Львові. 1608 р. при Львівському єзуїтському колегіумі урочиста інавгурація школи з класами граматики, поезики. У 1609 р. відкрито клас риторики, у 1611 р. – логіки, від 1613 р. – математики і фізики. Бібліотеці дарували книги архієпископи Я. Д. Соліковський, А. Прухницький, кс. С. Гроховський. Грошові записи для книгозбірні робили львів’яни З. Сеняська, С. Павловський, А. Кроснерувна. В момент ліквідації ордену вона була однією з найкраще укомплектованих бібліотек навчальних закладів Польщі.

²¹ Тут і далі цит. за вид.: *Institutum Societatis Iesu, autoritate Congregationis Generalis XVIII: In 2 vol. – Praha: Typ. Universitatis Carolo-Ferdinandae in Coll. SJ ad s. Clementem, 1757, 2°.*

²² Тут і далі цит. за вид.: *Ratio atque institutio studiorum Societatis Iesu / Autoritate Septimae Congregationis Generalis aucta. – Antwerpen: Ioannes Meursius, 1635. – 4°, 173 p., [17 f.].*

²³ *Institutum SJ ... – Vol. 2. – P. 151–152: Regulae praefecti bibliothecae.*

²⁴ *Załęski, Stanisław ks. Kolegia i domy założone w pierwszej dobie rządów Zygmunta III. 1588–1608. – Kraków, 1904. – S. 564. – (Załęski S. Jezuitci w Polsce. – T. 4, cz. 2).*

²⁵ *Lwów (Leopolis), stacja misyjna 1584–1590, rezydencja 1590–1607 i kolegium 1607–1773 // Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995 / Oprac. Ludwik Grzebień SJ przy współpr. Zespołu jezuitów. – Kraków, 1996. – S. 378–380.*

²⁵ *Institutum SJ ... – Vol. 1. – P. 379–380, 504–506.*

Grzebień L., SJ. Organizacja bibliotek jezuitkich w Polsce od XVI do XVIII wieku // Archiwe, biblioteki i muzea kościelne. – 1975. – T. 30. – S. 223–276; T. 31. – S. 225–281.

бібліотеки [він] ще раніше подарував єзуїтам”²⁶. Найбільш ранні записи до бібліотеки, які збереглися до наших часів – це книги з записами, датовані 1601 р.²⁷, зокрема один примірник із записом “з дару Соликовського”²⁸. Не маючи каталога бібліотеки Львівського єзуїтського колегіуму, не можемо стверджувати, скільки та які саме були інкунабули в бібліотеці. За письмовими свідченнями сучасників (візитаторів) відомо, що бібліотекам колегіуму (Академії)²⁹ та шляхетського колегіуму Товариства Ісуса (відкритий при Академії в 1749 р.) належало багате книжкове зібрання³⁰. Тобто, виходячи з того, що колегіуми мали бути укомплектовані книгами відповідно до навчальних програм, можна припустити, що це були першодруки видань Біблій різними мовами, твори отців Церкви, видання з юриспруденції, філософії (обов’язково твори Аристотеля), літератури та мови (особливо латинської), медицини, та навіть такі, що були заборонені для читання. Єдине джерело виявлення складу першої збірки бібліотеки у нашому випадку – це власницькі (провеніційні) записи. Так, у каталозі інкунабул Є. Барвінського знаходимо описи двох першодруків з права та медицини, які ще у 1912 р. зберігалися в бібліотеці Львівського університету:

† **Questiones mercuriales super regulis iuris.** – Venezia: Bernardinus Stagninus, 8.VIII.1499. – 2°. (Н *1064; GW 1741; IBP 327; Barw 17)³¹.

Провеніцій: запис чорнилом: “Collegii Leopoliensis S.J.1636”; екслібрис [після 1784 р.]: “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 36”.

²⁶ *Załęski*. Kolegia i domy ... – S. 580; *Grzebień L.* Organizacja bibliotek ... – S. 266.

²⁷ 1) *Martyrologium Romanum ad novam calendarii rationem et ecclesiae historiae... restitutum / Gregorii XIII. Pont. ... iussu editum.* [Acc.] Notationes atque Tractatio de Martyrologio Romano Caesare Baronio Sorano ... – Ed. 2. – Antwerpen: Christophor Planten, 1589. – 2°; XXXV, [1], 576, [30] p., tabl. (Graesse IV, 434).

Провеніцій: [1590–1600]: “R[esidentiae] Leopoliensis Socienatis Jesu”; “Inscriptus Catalogo Collegii Leopoli. Soc. Jesu 1601”, на корінці напис білою фарбою інвентарного номера: “142”; після 1785 р.: “g. Mon. 17”, “Ex C. R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis”, “XL. A. 18”, “LVIII. B. 6”, “BN. 25. 996”. НБ ЛНУ, РК 3840 IV;

2) *Netter, Thomas.* Doctrinale antiquitatum fidei ecclesiae: In 3 vol. – Ed. 2. – Venezia: Vincentius Valgrisus, 1571. – 2°; Vol. I: [XXXII] f., 581, [1] p.; Vol. II: [XVIII] f., 271, [1] p.; Vol. III: [22] f., 299, [14] p.

Провеніцій: “Incertain, an ad Domum Societatis pertineat. Si a quoquam repetitur; restituendus erit, vel impetrandus. Intellectum est postea, ad R. D. Joannem Herbestum, librum hunc pertinere”; “Inscriptus Catalogo Collegii Leopoliensis Societatis Jesu 1601”; [інвентарний номер до [1661 р.]: “133”; [класний екслібрис]: “Ex C. R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis”; “XXXVI. C. 4”; “LV. E. 10”, “BN. 27031”. НБ ЛНУ, РК 3301 III.

²⁸ 3) *Nicephorus, Callistus.* Ecclesiasticae Historiae, libri 18 / Opera, studio, e graeco in lat. transl., scholiis et marginem ... Ioannis Langi. [Acc.] Cassiodorus Magnus Aurelius. Historiae Ecclesiasticae, quem Tripartita vocant, libri 12. – Paris: Sebastianus Nivellius 1573. – 2°; [24 ff.], 1174 col., [1] p.

Провеніцій: [до 1603 р.]: “Illustrissimus ac Reverendissimus in Christo Pater ac Dominus Domini Ioannes Solikowski Archiepiscopus Leopoliensis Societate Iesu Leopoli donavit”, “Inscriptus Catalogo librorum Collegii Leopoliensis Societatis Iesu 1615”; після 1785 р.: “G”, “1261”, “XXXIX. B. 3”; exlibris: “Ex C. R. Bibliotheca Universitatis Leopoliensis. LIX. B. 4”, після 1905 р.: “BN. 22. 333”. НБ ЛНУ, РК 3896 IV.

²⁹ Порівняльні характеристики кількості книг бібліотек єзуїтських колегіумів у зв’язку з втратами під час пожеж (у Львові в 1734 р.) наводить кс. Л. Гжебень: перед пожежею бібліотека Львівського єзуїтського колегіуму нараховувала 12000 книг. (*Grzebień L.* Organizacja bibliotek ... – S. 236; *Lwów (Leopolis), stacja misyjna 1584–1590 ...* – S. 379).

³⁰ *Bednarski S. ks.* Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce: Studium z dziejów kultury i szkolnictwa polskiego. Reprint z wyd.: Kraków: Wyd-wo księży jezuitów, 1933. – Kraków: WAM, 2003. – S. 443–445. – (Klasyfikacja jezuickiej historiografii. – T. 3); *Grzebień L.* Organizacja bibliotek ... – S. 260.

³¹ Тут і далі при описах інкунабул проставлений знак “†” в разі, якщо примірник для бібліотеки НБ ЛНУ є втрачений; без знаку, якщо примірник дотепер зберігається тут. Бібліографія наведена в мінімальному обсязі, оскільки у статті не ставилося за мету поєднати каталог інкунабул з історією створення колекції. Список скорочень бібліографічних джерел додається.

† **Savonarola, Ioannes Michael. De pulsibus, urinis et egestionibus.** – Venezia: Christophorus de Pensis, 10.II.1497. – 2°. (НС *14491; IBP 4937; Barw 183).

Провенієнції: запис чорнилом [поч. XVI ст.]: “Emptus gross. viginti”; “Collegij Leopoliensis S.J.”; екслібрис [після 1784 р.]: “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 79”.

Про початок формування колекції інкунабул у Львівському університеті, але тільки наближено до сьогоднішньої концепції інкунабулознавства, можна говорити від часу відкриття Львівського Йосифінського університету і бібліотеки, коли першодруки починають відокремлювати від загальної збірки, з огляду на їхню виняткову вартість. Колекція отримує назву “Incunabula typographica”. Істотно вона поповнилась в 1784 р., коли, за високим розпорядженням імператора Австрійської імперії Йосифа II, передали до бібліотеки Львівського університету книгозбірку П. Н. Гареллі, яка мала створити основу книг світського змісту. Це було чудове зібрання, опис якого вперше опублікував відомий австрійський бібліолог Михайло Деніс у двотомовому виданні “Книжкові раритети бібліотеки Гареллі”³². М. Деніс на 44-му році життя (1773 р.), на той час ще викладач Терезіанської академії (Відень), отримав призначення очолити бібліотеку академії, в якій зберігалось зібрання П. Н. Гареллі. Насамперед, Деніс узявся упорядкувати бібліотеку. Відокремивши так звані “typographische Alterthümern bis 1500” (друкарська старовинна до 1500 р.), тобто інкунабули, він переніс їх до однієї шафи і розташував у хронологічному порядку. В алфавітному каталозі бібліотеки виправив багато помилок та зробив необхідні уточнення. Всі книги, які були того варті, забезпечив позначкою “Notam Raritatis” (рідкість). Переважна частина книг з цими позначками докладно описана в його праці про раритети бібліотеки Гареллі. Перший розділ праці “Книги, надруковані в XV ст.”³³ містить описи 133 інкунабул, опис інкунабул Віденського друку вміщено в розділ другий: “Книги, що надруковані у Відні до 1560 р.” Автор подає детальні описи і самих видань (цитування титулів, інципитів, колофонів), поклики на їх бібліографію, і описи особливостей майже всіх згаданих примірників. За його викладом ми можемо мати наочне уявлення про склад колекції інкунабул у Львівському університеті 1784–1848 років. Слід зауважити, що згідно з рукописними каталогами бібліотеки, переданими до Львова разом зі самою книгозбірнею, кількість інкунабул була дещо більша, ніж за публікацією М. Деніса. За загальними підрахунками згідно з інвентарями 1766 р.³⁴ їх було 136 назв. Найстаршу з них М. Деніс датує, з огляду на запис на самому примірнику, 1462 р. і записує як першу Біблію німецькою мовою – “Die erste deutsche Bibel !”³⁵, і це, очевидно, судячи з проведених бібліографічних зіставлень перших видань Біблій німецькою мовою, мала б бути:

† **Biblia, Germanica.** – [Strassburg: Heinrich Eggestein, non post 1470]. – 2°. (Denis 1; Catal. BGCT I, 99b; GW 4296; IBP 1050).

Провенієнції: примірник з бібліотеки консисторії у Штутгарті, запис чорнилом 1462 р.: “Pñs biblie clarissimum opus Johan fust Moguntinus cuius non atramento plumali saña neque erea sed arte quadam perpulchra manu Petri de Gernszheim pueri mei feliciter

³² Denis M. Die Merkwürdigkeiten der k. k. garellischen öffentliche Bibliothek am Theresiano: In 2 Bd. – Wien: A. Bernandi, 1780.

³³ Bücher im XV. Jahrhunderte gedruckt // Ibidem. – S. 33–240.

³⁴ Catalogus Bibliothecae Garellianae Collegii Regii Theresiani etiam conplectens autorum nomina in conlectionibus comprehensa atque rubro ad discrimen colore scripta restitutus Anno MDCCLXVI. – Vol. I. – 654 p., Vol. II. – 659–1428 p. Рукопис, папір, 370×240 мм, чорне та червоне чорнило. НБ ЛНУ, рук. 255 IV.

³⁵ Ibidem. – P. 33–35.

effeci finitum. Anno MCCCCLXII. In vigilia assumptionis virg. Marie”; до 1784 р. [номер шафи]: “53”.

У зібранні Гареллі було ще два першодруки Біблій:

† **Biblia, Latina.** – Nürnberg: Anton Koberger, 1477 [30.VII]. – 2°. (Denis 21; Catal. BGCT I, 100a; GW 4297; IBP 999).

Провенієнції: М. Деніс називає попередніх власників книги, виходячи з покрайніх записів примірника³⁶: “Card. Klesel, ein Protestant”, “Bibliothekar Alexander Riccardi”, “Jacobus von Eisenach”, “Mönch Menardus”; до 1784 р. [номер шафи]: “53”.

† **Biblia, Germanica.** – Nürnberg: Anton Koberger, 1483, [17.II]. – 2°. (Denis 40; Catal. BGCT I, 100a; GW 4303; IBP 1055).

Деніс вказує, що примірник був оправлений 1580 р. в мистецьку оправу. Провен.: до 1784 р. [номер шафи]: “53”.

З низки друків 70-х рр. XV ст. можна згадати видання Декретів Граціана:

† **Gratianus. Decretum, cum apparatu Bartholomaei Brixiensis et Ioannis Semecae (Teutonic).** – Mainz: Peter Schöffler, 1472, [13.VIII]. – 2°. (Denis 5; Catal. BGCT I, 198b; GW 11353; IBP 2441).

Деніс вказує, що ініціали примірника були художньо розмальовані від руки, примірник рубрикований червоною фарбою. Провенієнції: до 1784 р. [номер шафи]: “53”.

З 1474 р. звертає на себе увагу видання Золотої булли, про яку Деніс не знайшов жодної згадки у бібліографії, і тому відносить її до розряду надзвичайних рідкостей:

† **Karl IV. Bulla aurea.** – Nürnberg: Fridericus Creussner, 1474. – 2°. (Denis 11; Catal. BGCT I, 71b; H *4075; ВМС II, 446; IBP 1438).

Провенієнції: до 1784 р. [номер шафи]: “53”.

Усього видань 70-х рр. у бібліотеці Гареллі було щонайменше 29, видань 80-х рр. – 40, 90-х рр. – 67 книг. Завершувало опис інкунабул Деніса віденське видання:

† **Regulae grammaticales antiquorum.** – Wien: Ioannes Winterburger, 1500. – 4°. (Denis 134; H 13848).

Очевидно, вся колекція інкунабул з бібліотеки Гареллі загинула в пожежі 1848 р. У 1912 р. з цього великого та дорогоцінного зібрання С. Барвінський нотує тільки одну інкунабулу:

† **Missale Romanum.** – Venezia: Baptista de Tortis et socii, 1481. 31.VIII. – 2°. (Pol 2731; Mads 2777; IBP 3751; Barw 149).

Провенієнції: [са а. 1700–1748, ex Bibliotheca Garelliana]; [post a. 1784] “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 44”.

Після йосифінської касації багатьох релігійних орденів до бібліотеки Львівського університету передали книжкові зібрання 147 монастирських бібліотек, які закриті уряд. Директором бібліотеки на той час був призначений Х.І. фон Бретшнайдер – офіцер, письменник, дипломат. Він мав значні повноваження та впливи. Доля зібрань бібліотеки була в його руках³⁷. Під бібліотеку обрано приміщення церкви в комплексі Тринітарського монастиря. Впродовж шести років (фактично від 1785 р. до 1789 р. та

³⁶ Denis M. Die Merkwürdigkeiten ... – Vol. 1. – S. 64.

³⁷ Неоціненним джерелом дослідження історії бібліотеки того періоду та її фондів для нас є листування директора бібліотеки з міністром освіти Австрії: Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten: Ein Beitrag zur Geschichte der Universitäts-Bibliothek in Lemberg // Mitteilungen des österreichischen Vereins für Bibliothekswesen / Red. von G. A. Grüwell. – 1906. – Bd. 10. – S. 11–30 та спогади Бретшнайдера у викладі Лінгера: Linger K. F. Denkwürdigkeiten aus dem Leben des k. k. Hofrathes Heinrich Gottfried von Bretschneider. 1739 bis 1810 / Mit Benützung sehr selten gewordener Quellen zum erstenmale vollständig hrsg. von K. F. Linger. – Wien; Leipzig: J. Eisenstein, 1892. – VI, 376 s.

декілька надходжень у 1813 р.) книги звозили до костелу. В перші два роки, поки костел не був переобладнаний під бібліотеку, їх складали у стоси просто на підлозі. 13 лютого 1785 р.³⁸ директор Бретшнайдер повідомляв до Відня, що з монастирських бібліотек надійшло “приблизно 20–30 тис. томів, переважно проповідницької і аскетичної літератури. З видань XV ст. є, можливо, 300–400 томів, з яких мені вдалося віднайти найстарше – видання 1469 р., з видань 1470-х років є до 80 книг, серед яких – книги друкарень Шеффера, Егештайна, Кобергера, останнього є три видання Біблій саме з 1470-х років у досить добром стані”. Бретшнайдер не раз зауважував у листах, які він надсилав кожні два-три тижні, що бібліотека Гареллі, яка щасливо доставлена до Львова, зберігається нерозпакована у віденських скринях вздовж стін церкви, оскільки її ніде розмістити.³⁹ Він шкодує, що не склали каталога монастирських книг, висловлює думку, що якби знати наперед про кількість і склад збірок [монастирських], частину бібліотеки Гареллі можна було б залишити у Відні. Згідно з записами в адміністративній книзі бібліотеки, хронологія надходжень з монастирських бібліотек (вельсь спонтанно – записано не все) виглядає так: у 1785 р. прибули книгозбірки домініканців з Мостиськ, Рогатина; норбертанців з Сендзішова Малопольського; кармелітів з Вишнівця, бернардинів зі Стрия.⁴⁰ З листа Бретшнайдера від 11 травня 1785 р. довідуємось, що саме у травні 1785 р. була передана бібліотека Львівського бернардинського монастиря. Про неї Бретшнайдер пише, що вона є однією з найкращих і має добрі старі друки.⁴¹ В рукописному алфавітному каталозі бібліотеки записано 132 (!) інкунабули⁴², з яких 1912 р. в бібліотеці залишалися тільки 16.

Пізніше, 1786 р. передано книгозбірки монастирів: домініканського з львівського передмістя св. Марії Магдалини, з Буська, капуцинів з Олеська; бернардинців з Самбора; 1787 р. – августинців зі Самбора, домініканців з Ярослава, паулінів – зі Старого Села; 1788 р. – піарів із Золочева; єзуїтів із Перемишля та Самбора, августинців з Жидачева, Збаража, Тернополя; з Ряшева – бернардинців, з Ярослава та Тернополя – домініканців; зі Станиславова (тепер Івано-Франківськ) – тринітаріїв.⁴³ Загальні попередні кількісні оцінки надходжень коливалися. Так, у січні 1785 р. ця цифра становила 40 тис. томів, у лютому – 20–30 тис., 1786 р. – 70–80 тис., при докладнішому підрахунку (лист від 28 лютого 1786 р.) Бретшнайдер подав цифру загальної кількості 33 666 томів. За станом на 1 березня 1786 р., в бібліотеці Львівського університету з монастирських збірок нараховано 620 інкунабул, з них видань 1465 р. – 1, 1469–1475 рр. – 24, 1476–1480 рр. – 61, 1481–1490 рр. – 142, 1491–1501 рр. – 265, недатованих (близько 1480–1500 рр.) – 128.

Під час комплектування фондів державних бібліотек на той час Придворна віденська бібліотека мала пріоритет у відборі. Тому найцінніші інкунабули, а разом з

³⁸ *Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ...* – S. 16–17.

³⁹ *Ibidem.* – S. 14, 22.

⁴⁰ *Index vom Jahre 1781 bis 1849.* – S. 36 a-b: Klosterbibliothek. Рукопис. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки. Ф. 7.

⁴¹ *Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ...* – S. 18. У бібліотеці Львівського університету збереглися примірники зі записами власників: “*Conventus Patrum Bernardinorum ad S. Andream Apostolum*” (засн. 1460 р.), які занотувала д-р Єнджейовська: *Jędrzejowska A. Zbiór zapisów proveniencyjnych: Z materiałów Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego [1920–1938]*. НБ ЛНУ, рук. 3453 II.

⁴² *Conspectus insignis Bibliothecae Conventus Leopoliensis, Ordinis Minorum Regularis Observantiae auctores, quorum lucubrationes, operaque multiplicis argumenti, non paucio numero continet, per sua cognomina, indice alphabetico recensitos exhibens.* [Ad a. 1780]. Рукопис, папір, 316×195 мм; чорнило. Помітки А. Єнджейовської. НБ ЛНУ, рук. 285 III.

⁴³ *Index vom Jahre 1781 ...* – S. 36 a-b.

ними рукописи і стародруки мали б передаватися до Придворної бібліотеки. Цісарсько-королівський радник Бретшнайдер склав списки раритетів, просив підкреслити, які саме зацікавили пана міністра ван Світена.⁴⁴ У відповідь отримав від міністра лист: ван Світен висловив зацікавлення виданням 1469 р. Судячи зі списку, складеного 11 червня 1785 р. (додаток 1), мова могла йти про видання:

† **Astesanus. Summa de casibus conscientiae.** – [Strassburg: Ioannes Mentelin, non post 1469]. – 2°. (НС *1888; GW 2749 (nicht nach 1469); IBP 586; Barw 43 (s.a.)).

Провенієнції: [Fr. Minorum Leopoliensium]; [після 1784 р.]: “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 18”.

У першому списку директор бібліотеки Х.Г. фон Бретшнайдер пропонував 32 інкунабули 1465–1479 рр., а 1 травня 1787 р. надіслав до розгляду у Відні новий список книг, в якому було 129 інкунабул (додаток 2). Наведену нижче кількісну характеристику він подає міністрові освіти Австрії в одному з своїх листів-звітів від 28 лютого 1786 р.: “Сумарний показник фонду”. Він пише, що “до Львова прибуло з закритих монастирів книг:

1. Латинською та деякі німецькою мовами, різноманітного змісту	24 600 творів
2. Класичні твори мовами оригіналів та в перекладах	1341 —”–
3. Французька, іспанська, італійська, англійська та інша література	2274 —”–
4. Книги, написані польською мовою	4524 —”–
5. Старі, надруковані в XV ст. книги та деякі рукописи	927 —”–

Всього 33 666 творів⁴⁵.

Щоб підкреслити цінність монастирських зібрань, він зауважив, що бібліотека Гареллі не мала принаймні 9–10 тис. книг, які надійшли з монастирських бібліотек.

Бретшнайдер склав таблицю, в якій подав кількісну характеристику за роками видань нових надходжень інкунабул. Він пише: “Серед старих видань XV ст. є:

Рік видання	Кількість	Рік видання	Кількість	Рік видання	Кількість	Рік видання	Кількість
1465	1	1478	9	1487	19	1497	24
1469	1	1479	11	1488	16	1498	31
1470	1	1470–1480	19	1489	20	1499	35
1471	1	1480	12	1490	14	1500	18
1472	5	1481	14	1491	14	1501	27
1473	7	1482	9	1492	25	1502	30
1474	3	1483	16	1493	22	1503	21
1475	5	1484	7	1494	19	[1480–1500]	128
1476	5	1485	12	1495	20	1501–1512	233
1477	5	1486	15	1496	30	Рукописи	26
РАЗОМ 927” ⁴⁶							

Якщо відрахувати видання початку XVI ст., які Бретшнайдер додав до інкунабул, та, звісно, рукописи, то за його власними відомостями, до бібліотеки прибуло з

⁴⁴ Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ... – S. 18.

⁴⁵ Ibidem. – S. 23.

⁴⁶ Ibidem. – S. 23.

монастирів 590 першодруків. Частину цінних видань, у тому числі 128 інкунабул⁴⁷, через губернатора він надіслав до Придворної імператорської бібліотеки у Відні. Рукописи та книги відібрав з добрим розуміння справи: з десятків видань послідовника Йоганна Гутенберга – Петра Шеффера, нюрнберзького видавця Антона Кобергера, венеційського француза Ніколя Жансона, – вибрав більш ранні інкунабули – 1465–1478 рр.

Бретшнайдер, інспектуючи впродовж 1788 р. бібліотеки монастирів Галичини, у листі до проф. Мейселя, видавця “Historisch-literarisch-bibliographischen Magazin”, з яким співпрацював як автор низки статей і рецензій, писав: “я проїхав половину королівства Галіції та інспектував бібліотеки монастирів, в яких знайшов деякі ще невідомі книги. Серед них я знайшов одну стару книгу копій документів [короля Чехії,] імператора [Священної Римської імперії] Вацлава [IV (26.II.1361 – 16.VIII.1419)] В цілому краї немає книг, які були б надруковані до 1470 р., після цього року є низка видань Петера Шеффера, багато з них у доброму стані, бо священники тільки зрідка використовували їх. Багато є краківських видань, які становлять вагомий розділ для бібліографії, оскільки між ними є невеликі твори, до того ж багато перевидань, про які ще мало відомо. Я всі рідкості залишаю для Гареллівської бібліотеки⁴⁸, тож буде достатньо дублетів, які я долучу до каталога аукціону (вийде друком), в ньому буде достатньо раритетів”⁴⁹.

У перші роки діяльності бібліотеки Йосифінського університету відбувалося спонтанне і водночас інтенсивне поповнення фонду – за короткий термін, окрім бібліотеки Гареллі, були набуті книгозбірки 149 монастирів Галичини і Буковини, і як наслідок – у бібліотеці університету зібралась значна кількість дублетних примірників. Компромісне вирішення цієї проблеми – впровадити аукціони, та вони призвели до значних втрат цінних видань бібліотеки. На перших аукціонах (1787, 1790, 1795, 1796 рр.) продано 9000 дублетів, в число яких увійшли інкунабули, палеотипи, цінні стародруковані видання. Так, у 1787 р. продано “дублетні” примірники університетської бібліотеки на суму 2637 флоринів. За двома списками каталогів аукціону 1803 р., який підписали професор університету фон Маркс і від бібліотеки – Куральт та Ергель: “Каталог книг різної тематики та різними мовами, що виставлені в Бібліотеці Львівської академії (тобто, бібліотеці Львівського університету) на публічний аукціон 17 травня 1803 р. о дев’ятій годині ранку та третій по обіді”⁵⁰, можна зрозумі-

⁴⁷ Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ... – S. 20–22.

⁴⁸ Бретшнайдер мав на увазі бібліотеку Львівського університету.

⁴⁹ Linger. Denkwürdigkeiten ... – S. 285–286: Лист за 15 травня 1789 р.

Каталоги дублетів, пропоновані на аукціон, друкувалися у 1790, 1795, 1796 рр. (E XIV, 86):

Catalogus librorum qui praeter copiam varii argumenti et idiomatis permultos etiam polonice scriptos continent, quorum publica auctio die XI Januarii et sequentibus 1790. in aedibus Universitatis Leopoliensis instituenda. – Leopoldis: J. T. Piller, 1790. – 8°; 139 p.;

Catalogus librorum qui in Bibliotheca universitatis Leopoliensis publicae auctioni exponentur A. D. 1795. D. 20. Januarii et sequentibus, hora 9. mattina et 3. pomeridiana. Leopoldis: J. T. Piller, 1795. 8°; 139 p.;

Catalogus librorum et vario eruditionis et scientiarum genere, partim rariorum quorum auctio publica Leopoli in Galicia die 18. Aprilis et diebus sequentibus 1796. instituenda. – Leopoldis: Wichmaniana, 1796. – 8°; 65 p.

⁵⁰ Каталоги 1803 р. залишилися у рукописному варіанті (зберігаються у НБ ЛНУ):

Catalogus Librorum varii argumenti et idiomatis in Bibliotheca academica Leopolitana publicae auctioni exponendorum a die 17-a Mensis Maji 1803. hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Підпис: Prof. von Marx, Kuralt, Ertel. Рукопис, 49 арк.; 370×238 мм; папір, чорнило. На верхньому захисному аркуші запис олівцем: “Na aukcji sprzedano 12 inkunabułów [ozn. niebieską gwiazdką], starodruków XVI–XVIII w. 444 [ozn. czerwona gwiazdką] 24/3. 1933. A. Jędrzejowska”. НБ ЛНУ, рук. 261 IV;

ти, яких саме книг була позбавлена бібліотека. В першому каталозі записано 1184 назви, другий дублює перший список, але має на три назви більше, тобто – 1187 назв. У графі “Зауваження” проти деяких книг записано: “Залишені”. Слід відзначити, що перелік проданих книг більший, ніж список книг, поданих до аукціону. Каталог має відмітки щодо вартості проданих примірників. Всього того року продано 1186 книг, з них – 12 інкунабул, 444 стародруки. Дублетними інкунабулами виявилися:

† 1. **Angelus de Clavasio. Summa angelica de casibus conscientiae.** – Nürnberg: Antonius Koberger, 1492 [10.II]. – 2°. (GW 1933; Pol 212; IBP 357; Catal. publ. auct. (1803) 4).

† 2. **Antoninus, Florentinus. [Chronicon]. Ps. 1: Historialis.** – [Nürnberg, 1484 et 1491, sive Basel, 1491, sive Lyon, 1500]. – 2°. ([GW 2072 – 2074]; Catal. publ. auct. (1803) 5 (s.l., s.a.)).

† 3 **Antoninus, Florentinus. Confessionale: Degecerunt, Lat. Cum Titulo de restitutionibus.** – Venezia: Antonius de Strata, 1483 [20.VIII.]. – 4°. (GW 2116; IGI 637; IBP 402; Catal. publ. auct. (1803) 264).

† 4. **Astesanus. Summa de casibus constientiae.** S. l., s. a. [(?) 1469 – 1477]. – 2°. (Catal. publ. auct. (1803) 9).

† 5. **Caracciolus, Robertus. Sermones quadragesimales de poenitentia.** – [Strassburg, 1473 et 1479; sive Basel, 1475 et 1479]. – 2°. (Catal. publ. auct. (1803) 167 (s.l., s.a.)).

† 6. **Durandi Guilelmus. Rationale divinatorum officiorum.** – Nürnberg: Antonius Koberger, 1481 [6.XI]. – 2°. (GW 9123; IBP 2020; Catal. publ. auct. (1803) 68).

† 7. **Hund Madnus. Introductorium in Aristotelis Physica.** – Leipzig: Wolfgang Stöckel, 1500 [20.VII.]. – 4°. (H *9041; BMC III, 655; IBP 2909; Catal. publ. auct. (1803) 414).

† 8. **Leonardus de Utino (Italicus). Sermones quadragesimales de legibus dicti.** – Speyer: Petrus Drach, 1479 [23.VI.]. – 2°. (H *16120; BMC II, 490; IBP 3400; Catal. publ. auct. (1803) 116).

† 9. **Marchesinus, Ioannes. Mammotrectus super Bibliam.** – Venezia: Franciscus Renner cum Nicolao de Francofordia, 1476. – 4. (HCR (Add.) 10577 (III, 98) ; BMC V, 194; IBP 3587 ; Catal. publ. auct. (1803) 966).

† 10. **Petrus Lombardus. Sententiarum libri IV, cum Conclusionibus Henrici de Gorichen et Problematibus s. Thomae Articulisque Parisiensibus.** – Basel: Nicolaus Kessler, 1489 [29.XI.]. – 2°. (H *10196 ; BMC III, 768; Pol 3121 ; IBP 4343; Barw 167 ; Catal. publ. auct. (1803) 167).

† 11. **Turrecremata, Ioannes de. Quaestiones evangeliorum de tempore et de sanctis.** – Nürnberg: Fridericus Creussner, 1478. – 2°. (H *15711 ; BMC II, 450; Pol 3870 ; IBP 5435 ; Catal. publ. auct. (1803) 240).

† 12. **Schedel, Hartmann. Liber chronicarum, lat.** – Nürnberg: Antonius Koberger, 12.VII.1493. – 2°, cum fig. (HC *14508; BMC II, 437; IBP 4941; JK 83; Catal. publ. auct. (1803) 50).

За наступні 60 років фонд бібліотеки Львівського університету поповнювався завдяки купівлям та приватним дарам. У цьому значна заслуга директора Ф. Стронського (керував бібліотекою Львівського університету у 1837–1859 pp.). З універси-

Catalogus Librorum varii argumenti et idiomatis, in Bibliotheca academica Leopolitana publicae auctioni exponendorum a die Mensis Maji 1803. hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Рукопис, 39 арк., [4] арк. чистих; 384 × 244 мм; папір, чорнило. На верхньому захисному аркуші запис олівцем: “Na aukcję wystawiono 11 inkunabułów [ozn. niebieską gwiazdką]. 24/3. 1933. Jędrzejowska”. НБ ЛНУ, рук. 260 IV.

тетських хронік відомо, що бібліотека в серпні 1848 р. зберігала 899 інкунабул. Трагічним для долі бібліотеки було повстання 1848 р. Під час обстрілу повстанців найбільше постраждали Рагуша, університет та університетська бібліотека. Дерев'яні перекриття потринітарського костела спричинили те, що вогонь швидко перекинувся на книги. Згоріли унікальні книжкові пам'ятки, які зібрали багато поколінь. За даними істориків бібліотеки, з 51 082 томів збереглося від вогню тільки 13 000 томів, в т. ч. з 899 інкунабул вцілило тільки 205⁵¹. Ф. Стронський доклав немалі зусилля, щоб поновити фонд бібліотеки – здобув додаткове урядове фінансування, дублети Придворної Віденської бібліотеки та примірники видань Придворної друкарні, прийняв 6000 томів дублетів від куратора Закладу ім. Оссолінських кн. Любомирського та приватні дари: від професора Я. Куліка (1849 р.) й гр. С. Дунін-Борковського, але поновити збірку інкунабул виявилось неможливо. Стан бібліотеки, коли вона містилася в університеті по вул. Св. Миколая (тепер Грушевського) у 1852–1904 роках, відображають рукописні каталоги, за якими нараховується 209 інкунабул⁵².

У 1890–1912 рр. закуплено тільки 9 назв першодруків. Колекцію інкунабул бібліотеки університету описував упродовж 1897–1910 рр. Є. Барвінський, на той час ще її бібліотекар. Він описав 214 інкунабул, подав у додатках конкорданції, покажчики друкарів та власників. Першодруки, поклики на які не віднайшов у бібліографії, подав за прийнятим в інкунабулознавстві порядком опису та, відповідно, готичним шрифтом. На той час невідомі, та й дотепер малодосліджені вони залишаються лише у бібліографії через малу кількість збережених у світі примірників видання:

† **Bonaventura s. Breviloquium.** – [Leipzig: Gregorius Böttiger, ca 1495]. – 4°. (GW 4655; KJ 405; IBP 1143; Barw 63 (s.a.)).

Провенієнції: “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 169”.

Breviarium Cracoviense / [Ed. iussu Friderici, archiepiscopi Gnesnensis, episcopi Cracoviensis. Cum privilegio. – Nürnberg: Georgius Stuchs pro Ioanne Haller, XIV ante Kal. Iun. [19.V.]1498. – 8°. (GW 5331; Boh Lit. Bibl. 213; E XIII, 336-337; Barw 71; IBP 5745, † 590; Здан 102; Макс. 17).

НБ ЛНУ інк. 2.

† **Martinus, Octavianus de. Oratio in vitam et merita s. Bonaventurae** / Ed. Ioannes Philippus de Lignamine. – [Ulm: Ioannes Zainer, post 14.IV.1482]. – 4°. (Mads 2679; FG 340; IBP 3616; Barw 142 (s.a.)).

Провенієнції: “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 203”.

† **Milis, Ioannes Nicolaus de. Repertorium iuris canonici.** – Venezia: Andreas Torresanus, 17.VIII.1499. – 2°. (HR 11157 (I 169); Pol 2709; IBP 3738; Barw 148).

Провенієнції: [ex libris Monasterii Tynecensis]; [ca a. 1784] “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 17. [Adligat: vide Decisiones. Inc. typ. № 16; Duranti. Repertorium aureum. Inc. typ. № 15]”.

⁵¹ Barwiński E. Biblioteka Uniwersytecka // Tydzień: Dodatek literacko-naukowy “Kurjera Lwowskiego”. – 1905. – № 21. – S. 164–166; Jędrzejowska A. Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. – Lwów, 1926. – S. 5–6; Reifenkugel K. Biblioteka uniwersytecka we Lwowie: Szkic historyczno-statystyczny // Przewodnik naukowy i literacki: Dodatek do “Gazety Lwowskiej”. – Lwów, 1873. – R. I. – S. 191–194, 279–280.

⁵² Standorts-Tabelle: Incunabeln und seltene Drückwerke vom XVI Jahrhundert. Księgi Administracji Biblioteki, Nr. 31/4; Incunabula. Księgi Administracji Biblioteki, Nr. 31 / 226. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки.

† **Sallustius, Caius Crispus. De coniuratione Catilinae.** – [Leipzig]: Martinus Landsberg, [post 1492]. – 2°. (KJ 519 ca 1500); IBP 4860; Barw 180 (s.a.; GL 1471 ?).

Провенієнції: [купівля 1896 p.]; “Ex Bibliotheca Caesareo-Regiae Universitatis Leopoliensis. Incunabula typographica № 86”.

Значно збільшилася колекція інкунабул Львівського університету в 1938 р., коли університетська бібліотека виграла право придбати дорогоцінне зібрання гр. Ю.С.М.Козебродського⁵³ у його вдови. Граф упродовж життя збирав бібліотеку, на яку витрачав усі свої доходи. Він був постійним покупцем у антикварів Польщі та за кордоном.⁵⁴ У його бібліотеці було 104 інкунабули, з них 11 невідомих у книгознавчій літературі, та чимало видань, які збереглися в поодиноких примірниках у світі. Серед рідкісних інкунабул були:

† **Alexander Magnus. Historia Alexandri Magni** Latina rerum enarratione Leonis archipresbyteri. – [Hollandia: Typ. Alexandri Magni (C 371) = Gerardus Leempt?, ca 1475]. – 2°. (H 777; C 371; GW 875; IBP 197; JK 5).

Провенієнції: [1938 p.]: “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie, Zbiór inkunabulów № Ink. 227”.

† **Ambrosius s. Epistolae.** Libri I – X etc. Cum additione Georgii Cribelli. – Milano: Leonardus Pachel, 18.XII.1490. – 2°. (HC 898; GW 1600; IBP 264; JK 9).

Провенієнції: “Ex Libris Hippolyti Poggiolini Sacerdotis Imolensis. Hunc emi librum die 12. Januarii 1769 pretio ...”; [ex libris Koziębrodzki]; [a. 1938] “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie, Zbiór inkunabulów № Ink. 284”.

† **Breviarium Augustanum** / Editum iussu Friderici Hohenzollern, episcopi Augustani. – Ps. hiemalis. – Augsburg: Erhardus Ratdolt, I.1493. – 2°. (H *3468; GW 4266; IBP 1276; JK 31).

Провенієнції: [1541 p.] “Iste liber adinet ad Reverendum Dominum ... in Muhlau Clemens Wedlkoff imbr Cl.W.”; [ex libris Koziębrodzki]; [a. 1938] “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie, Zbiór inkunabulów № Ink. 265”.

Turrecremata Ioannes de. Expositio super toto Psalterio. – Kraków: [Caspar Straube?, ca 1475]. – 2°. (H *15692; E XXXI, 410–412; IBP 5421, †2229; KJ 1140 (1473/5), 1141 (1476/7); JK 96 (1474?); Макс ЛУ 38 (1474?). НБ ЛНУ інк. 19 – друга книга, видана у Польщі. Козебродський придбав її у 1928 р. за 10000 злотих.⁵⁵

† **Ubaldis, Baldus de. Consilia.** Ps. III, IV, V. – Venezia: Angelus et Iacobus Britannicus, III): decimo Kal. Mai [22.IV.]1491; IV): pridie Non. Mai [6.V.]1491; V) 1.VI.1491. – 2°. (H *2329 (I–II, V, Tabula); IBP 5457; JK 97 (III, IV, V)).

Провенієнції: [ex libris Koziębrodzki]; [1938 p.]: “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie, Zbiór inkunabulów № Ink. 280” та ін.

Після отримання бібліотеки гр. Козебродського в колекції інкунабул з’явилися дублетні примірники, і бібліотека вела жваве листування з антикварними фірмами, переважно в Німеччині, щодо обміну дублетів. Завдяки обміну дублетів бібліотека придбала 19 нових назв інкунабул. У 1939 р. інкунабули зі збірки Козебродського та з нових надбань були опрацьовані. А. Снджейовська та Р. Котуля підготували до друку каталог, який мав бути опублікований у серії “Biblioteka Towarzystwa miłośników

⁵³ Справа набуття бібліотеки гр. Козебродського. 1935–1939 рр. Рукопис, машинопис. НБ ЛНУ, рук. 3300/1–13; *Mękarski S. Drogocenny księgozbiór* // Pion. – 1938. – Nr. 47.

⁵⁴ Записні книжки бібліофільського характеру гр. Ю.С.М. Козебродського. 1925–1935 рр. Рукопис. 4 кн. НБ ЛНУ, рук. 1651 II.

⁵⁵ Там само. – Кн. 4. – С. 27 зв., № 46.

książki. Nr. 20”. Але, через вибух Другої світової війни, каталог у світ не вийшов. Автори та бібліотека 1940 р. зробили ще одну спробу надрукувати його, додавши обкладинку українською мовою та опис ще однієї інкунабули, який бібліотека купила 1940 р. від К. Ліщинського за 2000 крб.:

† **Mela Pomponius. Cosmographia**, sive De situ orbis. [Acced.:] **Dionysius Periegetes. Orbis descriptio** / Lat. trad. Priscianus. – Venezia: Erhardus Ratdolt, 18.VII.1482. – 4°. (НС *11019; BMC V, 286; IBP 3690; JK 105).

Провенієнції: [“Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. Zbiór inkunabułów. Nr. 317 Г”].

На своє звернення до Управління освіти вищої школи НКО УРСР бібліотека отримала відповідь, що “всі наукові видання університету мають бути надруковані українською мовою”⁵⁶. Урядовці від Народного комісаріату, напевно, не цілком зрозуміли, що в принципі у каталозі домінує латинська мова у відповідності до предмету опису.

Картина повоєнного стану збірки була б неповна, якщо не взяти до уваги факультетські бібліотеки. На першому місці серед власників першодруків була бібліотека теологічного факультету⁵⁷. Як самостійна, відокремлена інституція, вона почала формуватися в університеті від 1921 р. Теологічна бібліотека містилась на першому поверсі головного корпусу університету з боку вул. Костюшка. Для неї виділили з загального фонду університетської книгозбірні теологічну літературу, основний фонд якої утворили на базі кафедральних бібліотек та домовилися передати бібліотеку Львівського кафедрального костелу. У 1928 р. декан факультету домовився передати до депозиту бібліотеки книгозбірки декількох церковних інституцій міста (найбільшою була книгозбірка Львівської митрополітарної капітули латинського обряду). Отже, крім навчальної літератури, бібліотека теологічного факультету володіла і стародрукованими виданнями – колекцією із 32 інкунабул. Це були, переважно, першодруки, з бібліотеки Львівського кафедрального костелу. Їх ще у 1927 р. описав К. Пекарський. Інвентар-каталог всього теологічного зібрання у 1929 р. склав кс. д-р Міхал Орлінський⁵⁸. У 1939 р. у зв’язку із закриттям теологічного факультету його бібліотеку передали до основного фонду університетської бібліотеки, де мали опинитися і 32 інкунабули з факультетської бібліотеки⁵⁹. Зібрання інкунабул у 1940 р. сягнуло 341 тома.

Під час Другої світової війни бібліотеки вищих навчальних закладів Львова були об’єднані в єдину адміністративну систему “Державна бібліотека” (Staatsbibliothek). Бібліотека університету була визначена як Перше відділення Державних бібліотек Львова – Staatsbibliothek. Abteilung I. Штат співробітників залишився майже без змін. У 1943 р. “з метою збереження бібліотечного фонду від загрози бомбардування” видано розпорядження комісара бібліотек вивезти найцінніші рукописи та стародруки, наукову літературу, особливо медичну” до Кракова⁶⁰. Книги пакували 8 бри-

⁵⁶ Лист начальника Управління вищої школи НКО УРСР Філіпова від 11 лист. 1940 р. Машинопис, 1 арк. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки, звіти і розпорядження за 1940 р., ч. 777.

⁵⁷ *Wolczański J. ks. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimiera we Lwowie 1918–1939: Dysertacja.* – Kraków, 2002. – S. 70–96: O Bibliotecie WT oraz Bibliotecie JK Lwowskiego; ДАЛО. – Ф. 26. – Оп. 8. – Спр. 546, 601, 642, 703.

⁵⁸ *Orliński M. ks. Katalog biblioteki Katedralnej na Wydziale Teologicznym UJK we Lwowie* // ЦДІА України у Львові. Ф. 197, оп. 2, спр. 1274; Рукописна копія. НБ ЛНУ, рук. 3457 II.

⁵⁹ [Про перенесення бібліотеки теологічного факультету до університетської бібліотеки]: Лист до ректорату ЛДУ від 28 груд. 1939 р. Машинопис, 2 с. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки, звіти 1939 р., ч. 449.

⁶⁰ Umlauf von 21. Ferb. 1944. S. 1. Машинопис. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки, звіти та розпорядження за 1941–1944 рр., ч. 126/44.

гад, сформованих з бібліотечних працівників. До кожного пакунка долучали опис вкладень. З бібліотеки тоді вивезли 40000 од. зб., в т. ч. 336 інкунабул.

Станом на 1952 р. проведено перевірку наявності інкунабул. Віднайдено тільки 40 назв у 46 томах. Дві з цих інкунабул за обміном передано бібліотеці Саратовського університету в 1958 р.⁶¹ У цьому ж році накладом 80 примірників Ф.П. Максименко опублікував каталог інкунабул бібліотеки ЛДУ. Каталог фіксує стан книгозбірок міста до 1958 р.: Львівський університет – 46 томів⁶² (більша частина з колишнього зібрання кафедрального костелу), Львівська бібліотека АН УРСР – 23 інкунабули, Музей українського мистецтва – 15 назв, Центральний державний історичний архів у Львові – 5 назв, Львівський історичний музей – одна інкунабула.

За період 1958–2004 рр. не придбали жодної інкунабули. Тільки завдячуючи впровадженню сучасних інкунабулознавчих методик за останні 10 років вдалося атрибутувати фрагменти книг XV ст. та окремі, не відомі університетським бібліографам стародруки, і тому не зареєстровані в каталогах 1912, 1939–1940, 1958 рр. Йдеться про:

1. **Lambertus de Monte. Copulata super octo libros Physicorum Aristotelis iuxta doctrinam Thomae de Aquino, cum texto.** – [Köln: Theodoricus = Theodoricus Molner, ca 1485]. – 2°. (НН 200; VB 1071 (s.a.); IBP 3353). НБ ЛНУ інк. 44.

2. **[Missale Salisburgense.** – Nürnberg Georg Stuchs, 14.VIII.1492]. – 2°. (НС *11420; Denis 330, 2728; Pol 2740; Burger 117). НБ ЛНУ інк. 42.

3. **[Breviarium Wladislaviense. Ps. II: Psalterium.** – Nürnberg: Georgius Stuchs cum Ioanne Stuchs ?, ca 1499–1500]. – 8°. (бібліографію не встановлено).

Провенієнції: “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. Zbiór inkunabułów. Nr. 214 I”.

У процесі дослідження матеріалів бібліотеки у загальному фонді працівники відділу рідкісних книг віднайшли як датовані, так і недатовані інкунабули:

4. **Angelus de Clavasio. Summa angelica de casibus conscientiae, cum additione Hieronymi Tornielii.** – Venezia: Nicolaus de Francofordia, III. Kal. Nov. [30.X.] 1487. – 4°. (НС 5383; BMC V, 335-6; GW 1925 (8°); Pol 207; IGI 561 (8°); IBP 351, † 132).

Провенієнції: з бібліотеки Львівського кафедрального костелу, шифр: “108”. НБ ЛНУ 187906 II.

Між конволютами у загальному фонді виявлено датовані:

5. **Eusebius Caesariensis. De evangelica praeparatione** / Lat. trad. Georgius tius; Ed. Hieronymus Bononius. – Venezia: Bartholomeus de Zanis pro Octavio Scoto, 31.XI.1498 vel 10.XI.1500. – 2°. (Н 6707; BMC V, 435; GW 9445; IBP 2100, † 916). НБ ЛНУ 4161 III, all.

6. **Humbertus de Romanis. De tribus votis substantialibus religiosorum; De veris et falsis virtutibus. in lib.: Antoninus, Florentinus. Dialogus super evangelio de duobus discipulis euntibus in Emmaus ect.** Venezia: Ioannes Emericus de Spira pro Lucantelo Guinta, 26.IV.1495. – 8°. ((Antonius Florentinus): НС *1274; GW 2203; Pol 278; Mads 274; IBP431, † 184; JK 11). НБ ЛНУ 90442 I.

та недатовані видання:

7. **Privilegia et indulgentiae fratrum minorum Ordinis Sancti Francisci.** – [Venezia: Manfredus de Bonellis, 1499?]. – 8°. (НС 4872 ([Florent., 1496]); BMC V, 506; IGI 8067). НБ ЛНУ 4790 I.

⁶¹ Акт обміну від 1 грудня 1958 р. Машинопис, 2 арк. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки, од. зб. 400/1.

⁶² Першодруки (інкунабули) Наукової бібліотеки Львівського університету: Інвентар від 1969 р. Рукопис, 4 с. НБ ЛНУ. Архів бібліотеки. – № 400/1; Макс 4, 31.

Можливо, ще з бібліотеки Гареллі, як складний щодо визначення, і тому, можливо, щасливо захований у скриньці “до опрацювання”, зберігся італійський друк, який ми умовно датуємо 1500 р.:

8. **Paulus Venetus. Summulae logicae cum commentariis Menghi Faventini ejusdemque quaestionibus.** – [Venezia: Otinus de Luna, ca 1500.] – 2°. (бібліографію не встановлено). НБ ЛНУ інк. 41 III.

Доцільно згідно з сучасною традицією виділити підрозділ колекції – “пост-інкунабули”, до якого, на наш погляд, можна зарахувати такі недатовані видання:

9. **Persius, Aulus Flaccus. Satirae,** cum glossis Scipionis Ferrarii. – [Venezia: Ioannes Baptistus de Sessa, ca 1500]. – 4°. (R 671 (Bernardinus de Choris, ca 1498); VB 4480? (Bernardinus de Vitalibus, s. a.); Butler 1184 (Ioannes Tacuinus, 1496); Mads 3113 (post 1500?); Mead 3333; Goff P-352 (s. t.); IGI IV 236; IBP postinc. 63 (Bern. de Choris, post 31.I.1501); KJ 1717 (post 1500?)).

Провенієнції: вклadena вирізка з газети англійською мовою про продаж книги: стартова ціна “2 £ 6 s”, визначена книга як “extremely rare” з покликами на бібліографію: “Schweiger II, 707. Morris H. Morgan, p. 51. Brunet IV, 519. No copy in Brit. Mus.”; екслібриси: “Bibliothèque du Prince W.C. Czartoryski. N. I. 5414. F / 3”; “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. Nr. 181116 II. Z daru X. Adama Czartoryskiego 1923”. НБ ЛНУ 181116 II.

10. **Sabellicus, Marcus Antonius.** Decades rerum Venetarum. [Ital.] **Croniche che tractano de la origine de Veneti.** [Milano]: Gotardus da Pobte, pro Oldrato Lampugnano, [ca 1510 ?]. – 2°. (HC 14054; Sander 6650, Goff S-5a; CIH p. 892).

Провенієнції: екслібриси: “Bibliothèque du Prince W.C. Czartoryski. N. I. 9795. S/5”; “Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie. Nr. 179144 III. Z daru X. Adama Czartoryskiego 1923”. НБ ЛНУ 179144 III.

Станом на 2004 р. колекція інкунабул нараховує 49 назв у 51-му томі та 2-х фрагментах. Найстаріша інкунабула в колекції:

Nicolaus de Lyra. Postilla super totam Bibliam, cum expositionibus Guillelmi Britonis et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering. Ps. II: Psalterium. – [Strassburg: Ioannes Mentelin, ca 1472 ?]. – 2°. (H *10366; BMC I, 56; Pol 2820 (1472); IBP 3949 (non post 1472), †1674; P BKLw 13; Макс 28).

Провенієнції: [f. 408a:] запис прибл. кін. XV – поч. XVI ст.: “D[i]ui[ni]s vicariis Ecclesiae leopolien[sis] quos oro pure propter deum cui cuique continget (!) in eodem legerere dignetur orare vnum Ave Maria”; запис [XVIII ст.]: “Bibliothecae Collegii Vicariorum Eccle[si]ae Metropolitae Leopol[oliensis]”; екслібрис: “[Львів] BIBLIOTEKA KATEDRALNA . Dzial D. L. 43”. НБ ЛНУ інк. 29.

Є кілька інкунабул, які збереглися в дуже обмеженій кількості примірників у світі. Серед таких згадані вище **Privilegia et indulgentiae fratrum minorum Ordinis Sancti Francisci** та **Paulus Venetus. Summulae logicae cum commentariis Menghi Faventini** та ін. Інкунабула **Breviarium Cracoviense**⁶³, крім своєї раритетності щодо збережених у світі примірників, має значну цінність через аллігат, оправлений разом з Бrevіарієм. Це видання краківського друкаря Яна Галлера: **Officium in festo Immaculatae Conceptionis Mariae.** – [Kraków: Jan Haller, ca 1510]. – 8°⁶⁴, про існування його

⁶³ Швець Н. П. Примірник Краківського бревіарію 1498 р. в Науковій бібліотеці Львівського університету // Збірник праць відділу рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф. П. Максименка. – Львів, 1997. – С. 41–62.

⁶⁴ PT saec. XVI, 67.

відомо тільки з архівних джерел. Подібні знахідки дають можливість доповнити або підтвердити невідомі та сумнівні сторінки в історії книгодрукування країн Європи.

На нашу думку, всебічні дослідження колекцій першодруків актуальні і для галузі інкунабулознавства, і для висвітлення історії бібліотек. З одного боку, книгознавчі пошуки приносять цінні плоди щодо ліквідації “білих плям” у ретроспективній бібліографії, з другого – з погляду історичного бібліотекознавства – висвітлюють повніше власне історію самих бібліотек. Для нас це набуває актуального значення саме тепер, оскільки бібліотека Львівського університету невдовзі святкуватиме великий ювілей – 400-річчя її заснування.

Додаток I

СПИСОК РІДКІСНИХ ІНКУНАБУЛ,
ЯКІ Г. БРЕТШНАЙДЕР ВИЯВИВ У ЛЬВОВІ

(укладений 11 червня 1785 р.)⁶⁵

a. 1465

1. Decretalium liber VI^{us} Bonifacii VIII. fol. maj. in membrana impressus et pulchre conservatus, sed ex defectu ultimi folii mancus, attamen certissime officina Fausti et Schöfferi de anno supradicto. (H 3586)⁶⁶

a. 1469

2. Astexani: Summa de casibus – fol. maj. sine indicio quidem anni et loci, sed secundum Schoepflinum in Vindic. cap. IV. § 6 et 7. Argentorati 1469 per Joh. Mentel impressus. (H 1888)

a. 1470

3. Jeronimianus liber. S. Epistole St. Hieronymi. Mogunt. Peter Schoiffer de Gernzheim. MCCCCLXX Insign. Schöfferi. fol. maj. (H 8553)

a. 1471

4. Clementis V. Opus constitutionum clarissimum. Alma in urbe Moguntina artificiosa quadam adinventione imprimendi seu caracterizandi absque ulla calami exaratione sic effigiarum et ad eusebiam Dei gloriam consummatum per Petr. Schoiffer de Gernsheim A.D. MCCCCLXXI fol. m. Ins. Schoifferi. (H 5412)

a. 1472

5. Gratiani Decretum. A^o. Incarnationis MDCCCCLXXII non atramentali penna cannavae, sed arte quadam ingeniosa imprimendi cunctipotente adspiranti Deo Petrus Schoiffer de Gernsheim suis consignando scutis consummavit. fol. (H 7885)

6. Francisci de Platea. Opus restitutionum, usurarum et excommunicationum.

N.B.⁶⁷ Quem legis: impressus dum stabit in aere character, dum non longa dies vel fera fata prement, candida perpetuae non deerit fama Cremonae, Phidiacum hinc superat Bartholomeus ebur, cedit chaloographi: millesima vestra figura est archetypas fingit solus atiste notas. MCCCCLXXII. Nicolao Truno Duce Venetiarum regnante impressum fuit hoc opus feliciter, 4°. (H 13035)

⁶⁵ Menčik F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ... – S. 20–22. Опис інкунабул та орфографію збережено відповідно до джерела.

⁶⁶ Посилання на бібліографію Hain L. Repertorium bibliographicum ..., зрозуміло, додав Менчик, автор публікації цитованого вище листування Бретшнайдера з ван Світенном.

⁶⁷ Тут Бретшнайдер звертає увагу (N.B.) на колофон, вважаючи його цікавим і важливим для визначення видання.

7. Gratiani decretum artificiosa ad inventionem imprimendi absque ulla calami exaratione sic effigiatum et ad laudem omnipotentis Dei est consummatum per Henricum Eggensteyn. memb. aa. LI. May. Argentin. MCCCCLXXII – etc. fol. maj. (H 7884)

8. Plinii (Caji Secundi) historia natur. Venetiis per Nicol. Jenson Gallicum. MCCCCLXXII. fol. maj. (H 13089)

a. 1473

9. Augustinus, de Civitate Dei, cum Thom. Valois et Nicol. Triveth commentariis Moguntiae per Petrum Schoiffer de Gernsheim. MCCCCLXXIII. Insignia Schöfferi fol. (H 2057)

10. Decretales cum glossa. A°. Incarn. MCCCCLXXIII. – Petrus Schoiffer de Gernsheim suis consignando scutis feliciter consummavit. fol. max. (H 3590)

11. Durantini (Guilliemi) Speculum judiciale. Consummatum in celebri Argentinorum urbe fantoribus Icorio Hussner civi inibi et Johanne Bekenhub clerico Moguntino. A°. Dei MCCCCLXXIII. fol. maj. (H 6506)

12. Leonardi de Utino Sermones. s. I. MCCCCLXXIII. fol. min. (H 16129)

a. 1474

13. Juvenalis cum comm. Calderini. Roma Kal. Sept. MCCCCLXXIV. fol. min. (H 9690)

14. Ludo1phi Carthusiensis: vita Christi. Impress. a°. 1474. s. I. et nom. typogr. fol. maj. (H 10291)

a. 1475

15. Biblia sacra vulgatae editionis. In regia civitate Nurnberg. per Anthon. Coberger A°. MCCCCLXXV. fol. maj. (H 3056)

a. 1476

16. Meffret Sermones. s. I. anno Dni LXXVI fol. (H 10999)

17. Thomae (Beat.) de Aquino Glossa continua super quatuor Evangelistas. A. D. MCCCCLXXVI. (H 1332)

a. 1477

18. Antonini episcopi Florentin. Summe pars II^a Nurenberge per Ant. Koburger. 1477. (H 1242)

19. Dionysii. Alexandrini de situ orbis liber. – Impressus Venetiis per Bernard. Pictorem et Erhardum Ratdolt de Augusta una cum Petro Loslein de Langencen eorum correctore ac socio. Laus Deo. MCCCCLXXVII. 4°. (H 6226)

20. Raynerii de Pisis pantheologia. Nuremb. p. Ant. Coburger MCCCCLXXVII [sic!] fol. min. 1478. (H 13018)

21. Antonini Episcopi Florentini Summe pars I^a opera ac impensis Anthonii Coburger Numb. impressae. A°. MCCCCLXXVII. fol. maj. (H? 1242)

a. 1478

22. Antonini Episcopi Florentini Summae pars. III^a per Anth. Coberger. MCCCCLXXVIII. (H 1242)

23. Fasciculus temporum a Carchusiense compilatum in forma Cronicis figuratum in annum 1478. a me Nicolao Gotz de Seltzstat impressum. fol. maj. (H 6922)

24. Biblia sacra veteris novique testamenti. Nurnberg, Anth. Coburger. MCCCCLXXVIII. (H 3068)

25. Leonardi de Utino, Sermones quadragesimales. Ulme per Joan. Zainer. 1478. fol. maj. (H 16119)

26. Leutolphi de Saxonia: vita Christi. P. I. et II. Nurmb. per Anth. Koburger. 1478. fol. maj.

- (H 10292)
27. Pomponius Mela. *Impressum est hoc opusculum Venetiis per Bern. Pictorem et Echar. Ratdolt de Augusta una cum Petro Loslein de Langencen correctore ac socio. Laus Deo. MCCCCLXXVIII. 4°.* (H 11016)
28. *Posti le morales Nicolai de Lyra super omnes libros s. scripturae. Impressum est hoc opus per Johannem Koelhof de Lubek. Colonie civem a°.* Dni MCCCCLXXVIII fol. (H 10374)
- a. 1479
29. Joannis Tortelli Arretini: *Commentariorum grammaticorum de orthographia dictionum Graecis tractarum opus per Stephanum Koblinger Viennensem Vicentiae accuratissime impressum Idibus Januariis millesimo quadringentesimo septuagesimo nono. fol.* (H 15566)
30. Antonini episc. Florent. *Summae pars. IV. Industria A. Koburger. Nurenb. MCCCCLXXIX. fol. maj.* (H 1442)
31. Leonardi de Utino: *quadrag. Sermones. Venetorum nec non Ulmensium post impressionem compluribus in locis emendati per Petr. Drach civem Spirenssem impressi anno 1479. fol. maj.* (H 16120)
32. *Patrum progressus. Colonie. (Heinr. Quentel) 1479. f.*

Додаток 2

СПИСОК РУКОПИСІВ ТА КНИГ
ІЗ БІБЛІОТЕК СКАСОВАНИХ МОНАСТІРІВ ГАЛИЧИНИ,
ЯКІ ПРОПОНУЮТЬСЯ ДЛЯ ЦІСАРСЬКО-КОРОЛІВСЬКОЇ
ПРИДВОРНОЇ БІБЛІОТЕКИ. УКЛАВ БРЕТШНАЙДЕР 1 ТРАВНЯ 1787 р.⁶⁸

Manuscripta

1. *Biblia ex versione S. Hieronymi. 8° membr.*
2. *Alcoran transcriptus a quodam Osmanne Agha anno Hegirae 1142 turcice fol.*
3. *Humajum Name seu historia Imperatorum, turcice. fol.*
4. *Sunna, codex turcicus membranac. 2 vol. f.*
5. *Conformitas vitae beati Francisci ad vitam Christi in membr. Fol. (Nr. 1437)⁶⁹.*
6. *Manuscriptum germanicum. Ene kroneke und dat hilige Land. 4° (Nov. 563 =).*
7. *Pontificalis liber. Codex membran. fol. (1799*).*
8. *Stanislai Orichovii Annales Poloniae. 4° (Cod. Nov. 404 =).*
9. *Jo. Lougini Annales Poloniae. 4° (Cod. Nov. 403 =).*
10. *Thomae Josefowiz Annales Revolutionum regni Poloniae fol. (Cod. Nov. 518=8554)⁷⁰.*
11. *Dictionarium Armeno-Turcicum 4°. (das Türkische soll mit armenischen Buchstaben geschrieben seyn.*

Editiones saec. XV

a. 1469

⁶⁸ *Menčik F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten.... – S. 24–28.* Орфографія документу збережено відповідно до джерела.

⁶⁹ Номери, подані в дужках – вірогідно, долучив Менчик, і вони означають шифри зберігання рукописів у Національній бібліотеці Австрії на поч. XX ст.

⁷⁰ Цей рукопис дотепер зберігається у Відні в Національній бібліотеці Австрії у відділі рукописів під інвентарним номером 8554: “*Annales revolutionum Regni Poloniae ... Ioanne Thoma Josefovicz*”. Рукопис має провеніційний запис: “*Ex Bibliotheca PP. Carmelitanum Ant. Regul. Observ. Conventus Leopoliensi S. Martini Ep.*”.

12. Astesani Summa de casibus. fol. Argent. Mentelin. s. 1. e. a.⁷¹.
a. 1471
13. Clementis V. opus Constitutionum. Moguntiae. Schoeffer. in folio.
a. 1472
14. Gratiani Decretum. Mogunt. Schoeffer. Argent. Eggestein. fol. acced. Joha. Theutonici Apparatus in Gratiani Decretum fol.
15. Plinii Historia naturalis. Venetiis. Jenson. fol.
16. Bartholom. Brixiensis: Apparatus Decretorum. Mogunt. Schoeffer fol.
a. 1473
17. Gulielm. Durantini Speculum judiciale. Argentor. Hussner et Bekenhut. fol.⁷².
18. Leonardi de Utino Sermones. fol.
19. Jacobi Januensis: Legendae Sanctorum. Nürnberg. Koberger. fol.
20. Decretales cum glossa Bernardi. Mogunt. Schöffner. fol.
21. Nicolai de Ausmo: Supplementum Summae Pisanellae. Venetiis. fol.
22. Roberti de Licio: quadragesimale de poenitentia. Colon. Ulr. Zell. fol.
a. 1474
23. Iuvenalis et Persius cum. comment. Galderini. Romae. fol.
a. 1475
24. Biblia S. latina. Nürnberg. Koberger. fol.
25. Francisci de Platea opus restitutionum etc. fol.
26. Io. de Turrecremata explanatio in Psalterium. fol.
27. Nicolai de Ausmo: Supplementum alphabeticum. Nürnberg. Sensenschmidt. fol.
a. 1476
28. Io. Nyder expositio Decalogi. Argent. Hussner. fol.
29. Meffret, Sermones. fol.⁷³
30. Gulielmi de Salaceto: Chirurgia. Placentiae. fol.⁷⁴
a. 1477
31. Raynerii de Pisis: Pantheologia. Nürnb. Koburger. fol.
32. Dionys Alexandrinus de situ orbis. Venet. Pictor et Ratdolt. 4°.
a. 1478
33. Pomponius Mela de situ orbis. Venet. Pictor et Ratdolt. 4°.
34. Nicol. de Lyra Postillae morales. Colon. Koelhof. fol.
a. 1479
35. Fasciculus temporum. Colon. Quentel. fol.

⁷¹ Див. вище: с. 149. Інкунабулу не вивезли і зберігали у бібліотеці Львівського університету до 1943 р. (Barw 43).

⁷² Тут і далі цитовані нотатки, які в публікації наведені у дужках. З характеру зауважень можна припустити, що це маргіналії бібліотекаря Придворної віденської бібліотеки, який переглянув видання і зробив свої критичні записи. Так, щодо поз. 17: “[Інкунабула] дуже пошкоджена, але тому тут додана, що має повністю збережену “кінцеву формулу” [йдеться, напевне, про експліцит та колофон]. (Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten... – S. 24).

⁷³ “Здається, що рік видання мав би бути надрукований” (Ibidem. – S. 25).

⁷⁴ Щодо “Хірургії” Салісета: “У цьому випадку не вдалося знайти [рік видання], будемо [примірник] пересилати назад” (Ibidem).

36. Rob. de Licio: Sermones. quadragesimales. Getr. Drach. fol. Sine anno, intra 1470–1480⁷⁵.
37. Raynerii de Pisis: Pantheologia. fol.
38. Petri Blasen, Sermones dominicales. fol.
39. Jacobi Voraginis, Sermones aurei acced.
40. Bernardi Epistolae fol.
41. Hieronymi Vitae patrum. Ulm. Zainer. fol.
42. Augustinus super Johannem. fol.⁷⁶
43. Roberti de Licio: opus quadragesimale. fol.
44. S. Pomp. Festus de verborum significatione. fol.
45. Gregorii Papae moralia. fol.
46. Henrici de Hassia: Vocabularius biblicus, fol.
47. Virgilii Opera: Daventriae in platea Episcopi⁷⁷.
48. Aesopi fabulae selectae. 4°.
49. Hugonis de Prato sermones dominicales. fol.
50. Gregorii Expositio in Job. fol.

a. 1480

51. Nonius Marcellus de proprietate sermonum. Parmae. fol.
52. Priscianus de octo partibus orationis. Venet. Pinzius. fol.⁷⁸
53. Petr. de Argellata Chyurgia. Venet. Bened. Gennensis. fol.
54. Petri de Palude Sermones dominicales. Argent. fol.⁷⁹
55. Alberti de Padua expositio evangeliorum. Ulm. Zainer. fol.
56. Iv. Herolt discipulus de tempore. Nürnberg. Koberger. fol.
57. Iv. Nider Manuale confessorum. Mediolani. 4°⁸⁰.
58. Thesaurus novus. fol.⁸¹

a. 1481

59. Vincentius a Castronovo, de immaculata conceptione. Bonon. de Rugeriis. 4°.
60. Commentarii in Scoti libros sententiarum. Nürnberg. fol.
61. de Rostingo ordo missalis romanae curiae. Venet. 8°.
62. Henrici Herp, Speculum aureum. Nürnberg. fol.

a. 1482

63. Liber Decreti. Venet. Herbort de Seligenstadt. fol.
64. Lombardica historia fol.
65. Nicolaus de Ausmo: Supplementum summae Pisanellae. Venet. fol.⁸²
66. Biblia Sacra. fol.
67. Livius. Tarvisii. J. Vercellis. fol.

a. 1483

68. Biblia S. vulgata. Venet. Herbort. de Seligenstat. fol.

⁷⁵ “Є різні видання; наприклад, венеційське видання Реннера, яке також і так само записані у [цьому] каталозі” (Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ... – S. 25).

⁷⁶ “Може виявитися більш раннім виданням” (Ibidem).

⁷⁷ “Здається також більш раннім виданням” (Ibidem).

⁷⁸ “Є [також] видання 1492 р.” (Ibidem).

⁷⁹ “Власне те саме [видання] як № 58, отже відкладаємо” (Ibidem).

⁸⁰ “Немає року видання” (Ibidem).

⁸¹ “Є видання 1484 р.” (Ibidem).

⁸² “З перегляду [виникає, що видання] є у 8-му частку аркуша, а не в аркуш, як вказано” (Ibidem. – S. 26).

69. Petri de Albano: differentia philosophorum. Venet. Herbort de Seligenstat. fol.
 70. Antonini: Summula confessionis. Venet. 4°.
 71. Alberti M. Compendium theologiae veritatis. Venet, 4°.
 72. Thorn. Dornberg, Compendium theol. veritatis. Argent. fol.⁸³
 73. Eusebii. Chronicon. Venetiis. Ratdolt. fol.⁸⁴
 74. Historia scholastica. Argent. Guenninger. fol.
 75. Robertus Holkot. Argent. Drach. fol.
 76. Justiniani opus Pandectarum. Nürnberg. Koberger. fol.
 77. Petri de Palude Sermones de tempore. Argent. fol.
 78. Vocabularius utriusque juris s. 1. fol.
 79. Thom. Aquinatis Summa de quodlibetis. Nürnberg. Sensenschmid. fol.⁸⁵
 80. Herbarius: Moguntiae. 4°.
 81. Persius cum commentariis Fontii. Venet. Bertochis. fol.

a. 1485

82. Vincentii Ferrerii sermones festuales. Colon. fol.⁸⁶
 83. Cicero de fato cum. comment. Vallae. Venet. Anton de Strata. fol.
 84. Thom. Kempis, de imitatione Christi. Bonon. Dionys. et Peregrinus, 4°⁸⁷.
 85. Petri de Palude Sermones de Sanctis. Argent. fol.
 86. Bapt. Tronamalae Rosella casuum. Venet. Arrivaben. 8°.

a. 1486

87. Compilatio Decretalium Gregorii. Venet. Gesard. de Tridino. fol.
 88. Discipuli liber de conditione fidelium. Argent. fol.⁸⁸
 89. Historia Alexandri M. Argent. fol.
 90. Legenda Sanctorum. Basel. Kessler. fol.
 91. Carol. Menigken formulae Epistolarum. Colon. fol.⁸⁹
 92. Petri de Palude Sermones de Sanctis. Argent. fol.
 93. Lucanus cum comment. Brixiae. Jac. Britannicus fol.

a. 1487

94. Summa Angelica. Venet. Nic. Francfort. 4°.
 95. Tractatus de Sacramentis. Argent. fol.
 96. Thom. a Kempis de imitatione Christi. Argent. 8°⁹⁰.
 97. Goschalci Hollen praeceptorium novum. Argent. fol.⁹¹
 98. Viola Sanctorum. Argent. 4°.
 99. Flores Poetarum. Delff. 4°.
 100. Plinii historia naturalis. Venet. Marin. Saracenus. fol.

a. 1488

101. Antonini confessionale Argent. Flach. fol.⁹²

⁸³ “Без місця друку” (*Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ...* – S. 26).

⁸⁴ “Є в 4-у частку аркуша та також відоме видання таке, як вказано” (*Ibidem*).

⁸⁵ “Є виданням 1474 р.” (*Ibidem*).

⁸⁶ “Є частиною видання – *Pars aestivales*” (*Ibidem*).

⁸⁷ “Автор стоїть тут Герсон, а не Кемпіс. Помилка є явною.” (*Ibidem*).

⁸⁸ “Немає дати видання” (*Ibidem*).

⁸⁹ “Є в 4-у частку аркуша та як у каталозі наведено” (*Ibidem*).

⁹⁰ “Знов на титулі стоїть автор Герсон, а не Кемпіс” (*Ibidem*).

⁹¹ “Є виданням 1489 р.” (*Ibidem*).

102. Guillermi Postilla Basil. Kessler. fol.
 103. Tractatus sacerdotalis de sacramentis. Argent. 4°.
 104. Johann Jacob de modo in jure studenti. Brunae. 4°.
 105. Jacob de Erfurdia de moribus et erroribus Christianorum. Lubec. 4°.
 106. Guarini Vocabularius brevilocus Argent. fol.
 107. Io. Gritsch Alphabetum quadragesimale. Argent. fol.⁹³
 a. 1489
108. Hieronymi epistolae. Basil. Kessler. fol.
 109. Avicennae quarti canonis expositio. Ferrar. Andreas Gallus. fol.
 110. Pelbarti Sermones de sanctis. 4°.
 111. Praecordiale devotorum etc. Argent. 4°.
 112. Io. Herolt Sermones discipuli. Argent. 4°.
 113. Io. Versoris quaestiones super octo libros physicorum. Colon. Quentel. fol.
 a. 1490
114. Roberti Carazoli Sermones Sanctorum. Basil. Kessler. 4°.
 115. Bonaventurae: Biblia Pauperum. 4°.
 116. Doctrinale clericorum. Lubec. 4°.
 117. Almansoris liber novus. Venet. Octavianus Scottus. fol.
 118. Valesci de Tharanta Practica. Lugd. Husz. fol.
 119. Hostiensis Summa. Venet. Thom. de Blavis. fol.
 120. Terentius cum directorio etc. Argent. Gruningen fol.⁹⁴
 a. 1491
121. Angeli de Clavasio Summa Angelica. Argent. Flach. fol.
 122. Anton Gazius de conservations sanitatis. Venet. Io. de Forlivio. fol.
 123. Plinii, Historia naturalis. Venet. Thom. de Blavis. fol.
 a. 1492
124. Prognosticatio latina. Mogunt. fol.
 125. Senecae Opera. Venet. Bernardin de Cremona. fol.
 126. – Tragoediae cum comment. Venet. Lazar. Isvarda. fol.
 a. 1493
127. Catullus Tibullus Propertius cum comment. Beroaldi. Venet. fol. acced.
 128. Ovidii opera. Venet. Christ. de Pensis. fol.⁹⁵
 a. 1494
129. Privilegia clericorum. Lips. Bötticher. 4°.
 130. Augustinus de civitate Dei. Friburg. fol.
 a. 1496
131. Seneca de beata vita Lips. 4°.
 a. 1497
132. Voccacii Genalogia deorum. Venet. fol.

⁹² “С в 4-у частку аркуша та так як у каталозі зазначено” (*Menčík F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten ...* – S. 27).

⁹³ “С виданням 1490 р. Разом з ним в оправі додано зошит з 1488 р.” (*Ibidem*).

⁹⁴ “С виданням 1499 р.” (*Ibidem*).

⁹⁵ “С виданням 1498 р.” (*Ibidem*).

a. 1498

133. Juvenulis cum comment. Venet. de Cereto. fol.
 134. Polybius de bello Punico Brixiae. fol. Sine anno, intra 1480–1500.
 135. Plautus cum interpretatione. Venet. fol.
 136. Ant. Panthei Annot. de trium dierum confabulat. Veronae. fol.
 137. Iv. Sacrani elucidarius errorum ritus ruthenici. 4°.
 138. Statuta provincialia prov. Gneznensi valentia. 4°.
 139. Seb. Fulstinensis opusculum musices etc. 4°.

Libri polonico idiomate editi.

140. Grodzicki Norma fidei haereticae. Wilnae. 1592. 4°.
 141. Herberti responsio christianorum fratribus bohemicis data. 4°.⁹⁶
 142. Hymni et Psalmi Davidis. 8°.
 143. Kleczewski: de origine et perfectione dialecti Polon. Leopoli. 1767. 4°.
 144. Kochanowski, Psalterium Davidis. Cracov. 1610.
 145. Lubienski Geographia 1740. fol.⁹⁷
 146. Origenes nonnullarum gentium in Polonia⁹⁸.
 147. Psalterium Davidis Cracow. 1641. 4°.
 148. Strykowski (Matth.) Annales Lithuaniae Varsav. 1766. fol.⁹⁹
 149. Epusdem Compendium historicorum Polonorum¹⁰⁰.
 150. Tabulae monetae Polonae et Lithuaniae. Cracov.
 151. Wuyko Biblia Polona. fol.
 152. – ”– novum testamentum.¹⁰¹

Libri latini.

153. Anthologia sacra, neograece. 1738. 3 vol.
 154. Beughem Catalogus sui bibliop. Gedan. 1731. 8°.
 155. Biblia hebraica. Cracov. 4 vol. fol.
 156. Testamentum novum hebraic. gr. lat. Stud. Fabr. Broderiani. Paris 1584.
 157. Biblia anglica. Genev. 1560. 4°.
 158. – London. 1590. 8°.
 159. – Dort. 1601. 8°.
 160. – London. 1617. 8°.
 161. Biblia Polonica ex versione Io. Leopoli. Cracov. 1577. fol.
 162. – Jacob. Wuyka. Cracov. 1599. 8°.¹⁰²
 163. Duditii orationes duae in concilio Trident. habitae. Venet. 1572. 4°.
 164. Hevelii epistolae de Luna. Gedani. 1654. fol.
 165. – Historia cometae 1664. exorti Gedani. 1665. fol.
 166. Picturae antiquae cryptarum Romanarum et sepulcri Nasonum delineatae a Petro St. Bartholo et descriptae a Bellorio. Romae. 1738. fol.

⁹⁶ “С у 8-му частку аркуша” (*Menčik F.* H. G. Bretschneider und G. van Swieten.... – S. 27).

⁹⁷ “Тут немає кращого примірника” (*Ibidem*).

⁹⁸ “Ще не знайдено [примірник], маємо продовжити пошук” (*Ibidem*. – S. 28).

⁹⁹ “Цю книгу також у загальній масі не знайдено” (*Ibidem*).

¹⁰⁰ “Це є тільки друга частина, і знов у каталозі саме так [як повне видання] вказано” (*Ibidem*).

¹⁰¹ “Не в аркуш, а в 4-у частку аркуша” (*Ibidem*).

¹⁰² “Уже зазначено під № 151, а у 8-у частку аркуша – це тільки Новий Завіт” (*Ibidem*. – S. 28).

Libri gallici, hispanici, italici

167. Alcibiade fanciullo, a scuola. Oranges. 1652. 12°.
 168. Collection de plusieurs pieces fugitives sous le Regne Louis XIII. 1–42.
 169. Collection Idem.

Additi

170. Decretalium liber VI. Bonifacii VIII. fol. membr.¹⁰³
 171. Nisiecki Korona Polska w Lwowie. 1721. fol.
 172. Okolski orbis Polonus Crac. 164. fol.
 173. Statuta provincialia prov. Gnesnensis et 4°.

Додаток 3

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ,
УЖИТИХ ПРИ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСАХ

Barw	Barwiński, Eugeniusz. Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. – Lwów, 1912. – VIII, 25, [2] s.
BMC	Catalogue of Books printed in the XV th century now in the British Museum: In 10 p. – London: Order of the Trustees Sold at the British Museum and by Longmans a. o., 1908–1971. – P. 1–10.
Boh Lit. Bibl.	Bohatta, Hanns. Liturgische Bibliographie des XV. Jahrhunderts mit Ausnahme der Missale und Livres d’Heures. – Wien: Gilhofer & Ranschburg, 1911. – VIII, 72 S.
Burger	Burger K. Monumenta Germaniae et Italiae typographica: Deutsche und italienische Inkunabeln in getreuen Nachbildungen: In 2 Bd. / Fortgeführt von Ernst Voulliéme. – Berlin: Otto Harrassowitz, 1892–1913. – Bd. 1–2.
Butler	Butler, Pierce. A check list of fifteenth century books in the Newberry Library and in other libraries of Chicago. – Chicago: The Newberry Library, 1933. – xxiv, [1], 362 p.
C	Copinger W. A. Supplement to Hain’s Repertorium Bibliographicum: In 2 p. – London: Henry Sotheran and Co., 1895–1902. – P. 1; P. 2, Vol. 1–2.
Catal. publ. auct. (1803)	Catalogus Librorum varii argumenti et idiomatis in Bibliotheca academica Leopolitana publicae auctioni exponendorum a die 17-a Mensis Maji 1803. hora 9. matutina et 3. pomeridiana. Підпис: Prof. von Marx, Kuralt, Ertel. Рукопис, НБ ЛНУ, рук. 261 IV.
Catal. BGCT	Catalogus Bibliothecae Garellianae Collegii Regii Theresiani etiam complectens autorum nomina in conlectionibus comprehensa atque rubro ad discrimen colore scripta restitutus Anno MDCCLXVI. – Vol. I: 654 p., Vol. II: 659–1428 p., папір, 370 × 240 мм; чорні та червоні чорнила. НБ ЛНУ, рук. 255 IV.
СН	Sajó G., Soltész E. Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur: In 2 vol. – Budapest, 1970. – T. 1–2.
Denis	Denis M. Die Merkwürdigkeiten der k. k. Garellischen öffentliche Bibliothek am Thesiano: In 2 Bd. – Wien: A. Bernandi, 1780.
E	Estreicher, Karol. Bibliografia polska: W 34 t. – Kraków: AU, 1870–1951. – Cz. 3: T. 12–34. – 1891–1951.

¹⁰³ Щодо цієї позиції Менчик зауважує: “У Придворній бібліотеці виявлено видання, надруковане на пергаменті, що має сигнатуру 4В7, яке однак поступило із зібрання Де ла Вальєра” (*Mencič F. H. G. Bretschneider und G. van Swieten... – S. 28*).

- FG Formanowicz, Leon ks. Katalog inkunabułów Biblioteki Kapitulnej w Gnieźnie: Zesz. 1. – Poznań: MWRiOP, 1939. – 96 s., XV tabl.
- GO Kawecka-Gryczowa, Alodia. Katalog inkunabułów Biblioteki Zakładu im. Ossolińskich we Wrocławiu: Na podstawie materiałów Kazimierza Piekarskiego. – Wrocław: Ossolineum, 1956. – XXIV, 138 s.: tabl.
- Goff Goff, Frederick Richmond. Incunabula in American Libraries: A third census of fifteenth-century books recorded in North American collections / Reproduced from the annotated copy maintained by Frederick R. Goff. – New York: Millwood, 1973. – LXIII, 798 p.
- GW Gesamtkatalog der Wiegendrucke / Hrsg. von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. – Leipzig: Karl W. Hiersemann, 1925–1940. – Bd. 1–7; 8, Lief. 1.; Idem / Hrsg. von Staatsbibliothek zu Berlin. Preussischer Kulturbesitz. – Stuttgart: Anton Hiersemann; Berlin: Akad. Verl.; New York: H. P. Kraus, 1972–2003. – Bd. 8, Lief. 1–5; Bd. 9, Lief. 1–5; Bd. 10, Lief. 1–5; Bd. 11, Lief. 1–2. – 1972–2003.
- H Hain, Ludwig. Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur: In 2 vol. – Stuttgart: J. G. Gotta; Paris: Jul. Renouard, 1826–1838. – Vol. 1, Ps. 1–2; Vol. 2, Ps. 1–2.
- HN Nachträge zu Hain's Repertorium bibliographicum und seinen Fortsetzungen: als Probe des Gesamtkatalogs der Wiegendrucke hrsg. von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. – Leipzig, 1910.
- IBP Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur = Inkunabuły w bibliotekach polskich: Centralny katalog: In 3 vol. / Biblioteka Narodowa; Moder. Alodia Kawecka-Gryczowa; Compos. Maria Bohonos, Michael Spandowski, Elisa Szandorowska. – Wrocław; Warszawa; Kraków: Ossolineum, 1970–1993. – Vol. 1–2; Vol. [3]: Addenda et indices.
- IGI Indice generale degli incunaboli delle biblioteche d'Italia / A cura del Centro Nazionale d'Informazioni Bibliografiche: In 6 vol. – Roma: La Libreria dello Stato, 1943–1981. – Vol. 1–3 / Compilato da T. M. Guarnaschelli, E. Valenziani; Vol. 4 / Compilato da E. Valenziani, E. Cerulli; Vol. 5 / Compilato da E. Valenziani, E. Cerulli, P. Veneziani; Vol. 6 / Compilato da E. Valenziani, P. Veneziani. – (Ministero dell'educazione nazionale. Indici e cataloghi. N. S. 1).
- JK Jędrzejowska A., Kotula R. Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie. Przybytki z lat 1923–1938. – Lwów, 1939–1940. – 52 s.: fot. (Коректурний варіант: НБ ЛНУ, рук. 1511 III).
- KJ Lewicka-Kamińska, Anna. Inkunabuły Biblioteki Jagiellońskiej = Incunabula Bibliothecae Jagellonicae Cracoviensis / Oprac. przy współudziale Heleny Friedberg, Marii Kowalczyk, Ludwika Tabenau. – Kraków, 1962. – XXXVI, 270 s., 23 il. il.
- Mads Madsen, Victor. Katalog over det Kongelige Biblioteks Inkunabler: In 3 Bd. – Bd. 1–2: Kóbenhavn: Levin & Munksgaard, 1935–1938. Bd. 3: Accession 1938–1962. – Kóbenhavn, 1963.
- Mead Mead Herman Ralph. Incunabula in the Huntington Library. – San Marino (California), 1937. – VIII, 386 p. – (Huntington Library Lists; № 3).
- P BKLw Piekarski, Kazimierz. Inkunabuły i Polonica XVI wieku w Bibliotece Katedralnej we Lwowie // *Silva rerum*. – 1927. – T. 3 (maj). – S. 69–72.

- Pol Polain, Marie-Louis. Catalogue des livres imprimés au quinzième siècle des bibliothèques de Belgique: En 4 t., Suppl. – Bruxelles: Société des Bibliophiles & Iconophiles de Belgique, 1932–1978. – Т. 1–4; Supplement.
- PT saec. XVI Polonia typographica saeculi sedecimi / Red. Alodia Kawecka-Gryczowa. – Fasc. 4: Jan Haller. Introductio. Catalogus librorum: Cz. 1–2, tabl. – Wrocław; Warszawa; Kraków: Ossolineum, 1962.
- R Reichling, Dietrich. Appendices ad Hainii-Copingeri Repertorium bibliographicum. Additiones et emendationes In 6 fasc.; Indices. – Monachii, 1905–1914. – Fasc. 1–6; Supplementum. – Monasterii Guestphalorum.
- Sander Sander M. Le livre à figures italien depuis 1467 jusqu'à 1530: Essai de sa bibliographie et son histoire. Vol. 1–6. – Milan, 1942.
- VB Voullieme E. Die Inkunabeln der Königlichen Bibliothek und der anderen Berliner Sammlungen. Ein Inventar. Leipzig 1906; Neuerwerbungen der Jahre 1907–1914; Nachträge und Berichtigungen. Leipzig, 1914; Neuerwerbungen der Jahre 1915–1922. Nachträge und Berichtigungen. Leipzig, 1922. – (Beiheft zum Zentralblatt für Bibliothekswesen 30, 45, 49).
- Здан Зданевич Б. І. Каталог інкунабул / АН УРСР ЦНБ; Упоряд. Г. І. Ломонос-Рівна. – Київ: Наукова думка, 1974. – 250 с.: іл.
- Макс Максименко Ф. П. Першодруки (інкунабули) Наукової бібліотеки Львівського університету: Каталог. – Львів, 1958. – 32 с.: фот. (Ротапринт).
- Луцик Луцик Р. Я. Інкунабули Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Академії Наук УРСР: Каталог. – Львів: ЛНБАН, 1974. – 30с., 8 іл.

TO THE HISTORY OF THE INCUNABULA COLLECTION AT THE IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

Natalia SHVETS

*Ivan Franko National University of Lviv,
17, Drahomanow Str., Lviv, 79601, Ukraine, phone (0322) 79-84-61*

The article is dedicated to creating the incunabula collection of the library at the Lviv National University against a background of historical development of the library. The article refers to the events that fundamentally impacted the funds collecting, especially, the incunabula collection. The events are chronologically presented, starting from appearance of the individual early printed books in Lviv Jesuit Collegiums up to now. Particular attention is drawn to the personalities, who considerably affected the destiny of the collection; bibliography research works, revealing the issue of incunabula collection of Scientific Library of the National University of Lviv in different aspects.

Key words: incunabulum, library, provenance, duplicate, auction, bibliophile, catalogue.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2004

Прийнята до друку 27.12.2004